

Beschouwingen van Bastiaan Baan

5 april 2020 – 11 april 2021

De Lijdenstijd

De Lijdenstijd bestaat uit een drievoudig wachten, dat ieder jaar door de kosmos wordt voorgeschreven. Het is een wachten op het begin van de lente, op de komst van de volle maan en tenslotte op de Paaszondag. Zo wordt de Paasdatum immers bepaald, als de eerste zondag na de volle maan na het lentepunt.

Een maand lang leven we in verwachting, gedompeld in het besef van ons menselijk tekort. Daarom heet het 'treurende verwachting' in het epistel van de Lijdenstijd. In sommige tradities zijn het zelfs veertig dagen Lijdenstijd: een 'quarantaine'. (Het woord is afgeleid van het franse woord voor veertig, 'quarante'.)

In dit jaar is de Lijdenstijd nog schrijnender, onheilspellender dan gewoonlijk door een ziekte, die de hele wereld in zijn greep heeft: corona. Het wachten lijkt eindeloos. Kunnen we nog hulp verwachten?

Het woord 'corona' heeft in de muziek een opmerkelijke betekenis. Het betekent zoveel als een 'pausam generalem', een algehele pauze. Denk aan het 'kroonjuweel' van Handel's 'Messiah', het 'Hallelujah'.

Vlak voor het einde van deze lofzang op de Godheid zwijgen een ogenblik alle stemmen, alle instrumenten - om daarna hun slotakkoord als ultieme overwinning te laten klinken. In deze oorverdovende stilte klinken, voor wie oren heeft om te horen, de engelen, die dit lied hebben geïnspireerd.

Naast al het smartelijke en destructieve dat deze pandemie ons brengt geeft hij ons - al is het noodgedwongen - ook de mogelijkheid tot een 'pausam generalem'. Wie de gelegenheid te baat neemt om dagelijks ogenblikken van diepe rust en innerlijke stilte te creëren, kan wellicht horen wat de Goddelijke wereld, die ons geen ogenblik in de steek laat, ons in deze uitzonderlijke tijd wil zeggen.

5 april 2020

Geboren uit leegte

Iedere schepping wordt geboren uit de leegte. Dat geldt niet alleen voor de schepping van de aarde, die 'woest en ledig' was voordat de Schepper licht in de duisternis bracht.

Het geldt nog steeds voor alles wat werkelijk nieuw is. Ieder van ons heeft de taak om in deze radicale zin van het woord mede-schepper te worden: 'Wie niet mee-creëert is een deserteur van de schepping' (Gerrit Komrij).

>Alleen wat uit de leegte, uit het niets geschapen wordt heeft bestaansrecht voor de toekomst, want: 'In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.' Dat maakt de wereld waarin we tegenwoordig leven zo onvoorspelbaar.

Pasen is het begin van een nieuwe schepping, die zijn bestemming vindt in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Het lege graf is het zichtbare teken van deze schepping uit het niets.

Maar de werkelijkheid van de opstanding gaat veel verder en dieper dan de leegte. Waar de eerste schepping een 'creatio ex nihilo' was, is deze tweede schepping een 'creatio ex mors.' De opgestane ontsluit de verborgen schatten van de duisternis: 'Ik heb de sleutels tot het rijk van de dood en de onderwereld.' (Apocalyps 1:18)

Sinds Zijn dood en opstanding is niet alleen de ervaring van de dood veranderd: in Christus sterven wij. Ook de onderwereld, waarmee we in onze tijd veelvuldig geconfronteerd worden, heeft een diepgaande verandering ondergaan. Waar we ook gaan - de opgestane is ons voorgedaan in het rijk van de dood en de onderwereld.

12 april 2020

Op leven en dood

Van een bepaald gezichtspunt uit gezien is sterven de beste manier om met leven om te gaan. We kunnen alleen ten volle leven wanneer we vertrouwd zijn met de dood of zelfs: wanneer de dood een vriend wordt.

Stel je voor dat er geen einde zou komen aan een mensenleven. Nooit meer sterven: dat zou het ergste zijn wat een mens kan overkomen. Er zou tenslotte geen echt leven meer mogelijk zijn; alleen een vorm van vegeteren.

Wanneer een leven van nature tot een einde komt, komt de dood gewoonlijk als een verlosser. Wanneer iemand zwak en gebrekkig wordt, wanneer de last der jaren en zorgen ondraaglijk wordt, is de dood de grootste weldoener die een andere vorm van leven mogelijk maakt. 'Leven is de mooiste uitvinding van de natuur en dood is een kunstgreep van het leven om méér leven te scheppen' (Goethe).

Af en toe kunnen we een zichtbaar teken van meer leven zien - zelfs een teken van verlossing, dat zich afdrukt in het sterfelijke lichaam. Na de doodstrijd laat de gestorvene soms een uitdrukking van verheven rust en vrede achter op het gelaat: dood, de verlosser.

Hebben we ons ooit gerealiseerd, dat voor Christus de dood geen verlosser was? In tegendeel. Hij moest na de dood de moeilijkste taak vervullen die op aarde bestaat: Hij moest de dood zelf verlossen. Met zijn kruisdood is zijn werk op aarde niet vervuld. Lang daarvoor heeft Christus zijn grootste taak al aangekondigd met de woorden: 'De Mensenzoon zal drie dagen en drie nachten in het hart van de aarde zijn.' (Mattheüs 12: 40) Het hart van de aarde - dat is het rijk van de dood en de onderwereld. (Grieks: 'thanatos' en 'hades', Apokalyps 1:18) De grootste strijd voerde Christus niet op aarde, maar in het hart van de aarde, om de dood en de onderwereld van binnenuit te overwinnen.

Sinds zijn dood en opstanding kan ieder mens die hem op aarde zoekt en volgt op een andere wijze dan voorheen door de dood gaan: niet langer gevangen in het hart van de

aarde, maar gedragen in het hart van de Christus. Dankzij zijn dood is de dood niet langer onze vijand. De dood kan ons zelfs helpen om Christus te vinden: In Christo morimur. Je kunt niet vroeg genoeg beginnen om de kunst van het sterven te beoefenen - ook al zijn het om te beginnen alleen nog maar 'vingeroefeningen.' Daarom krijgen de kinderen die in de Christengemeenschap voor het altaar staan steeds opnieuw te horen dat de Geest van God het leven in de dood voert - en het dode in het levende voert, om de Geest te kunnen herkennen.

Christus is niet in de aarde gelegd als een stoffelijk overschot. Hij heeft zichzelf in de aarde gelegd als een graankorrel die sterft - om vrucht voort te brengen voor de gehele wereld.

19 april 2020

'Ik laat u niet gaan.....'

Ziekte is een zaak van ons allemaal. Ooit schreef Friedrich Rittelmeyer een artikel met de titel: 'Voor zieken en hen, die ziek kunnen worden.'

Natuurlijk, er komt een tijd waarin we er aan moeten geloven, ieder van ons. Niemand houdt van het idee om afhankelijk van anderen te moeten worden. Nog verontrustender is het idee om niet meer op eigen benen te kunnen staan en bedlegerig te worden.

In deze staat van hulpeloosheid is de grootste beproeving om niet ongeduldig of opstandig te worden. Daarom noemen we de zieke een patiënt: geduld ('patience') is een noodzakelijke voorwaarde om beter te worden. Vraag jezelf als patiënt niet af: Waarom ik? Wat is er mis met mij? Waarvoor word ik gestraft? Die vragen helpen niet om beter te worden - in tegendeel.

In plaats van terugzien, gekweld door vragen die we niet kunnen beantwoorden, is het productiever om vooruit te kijken en te vragen: Wat kan ik door deze ziekte ontwikkelen? Is er in deze beproeving een geschenk verborgen?

'Ziekten, in het bijzonder langdurige ziekten, zijn leerjaren van levenskunst en karaktervorming' - zo drukt de dichter Novalis het uit. Hij had recht van spreken, omdat hij jarenlang door ziekte werd beproefd.

Stel je voor dat achter iedere ziekte (ja, ook de collectieve ziekte, die onze wereld nu in zijn greep houdt) een engel staat, klaar om een kostbaar geschenk met ons te delen. Net als Jacob, die gedurende de nacht streed met een onzichtbare tegenstander, kunnen we tot hem spreken: 'Ik laat u niet gaan, tenzij gij mij zegent.'

Sinds Christus op aarde geleefd heeft kan iedere ziekte een weg tot de Heiland worden - als we maar echte 'patiënten' worden, die met geduld het smalle pad door het oog van de naald bewandelen. Net als tijdens zijn leven op aarde, kan Hij tot ieder van ons zeggen: 'Deze ziekte is niet ten dode, maar tot openbaring van God.' (Johannes 11: 4)

26 april 2020

'Los van Mij hebt gij geen kracht om iets te doen.' (Johannes 15: 5)

'Het leven moet voorwaarts worden geleefd, maar wordt achterwaarts begrepen.' (Sören Kierkegaard) Dat is de manier waarop het gewoonlijk gaat - of de manier waarop we denken dat het zou moeten gaan.

'Trial and error' in ons leven is onvermijdelijk: pas in de loop der tijd beginnen we van onze fouten te leren. Misschien nemen we een objectiever standpunt in wanneer we oud worden, als we tenminste in de tussentijd enige zelfkennis hebben ontwikkeld.

Niets in het leven kan vergeleken worden met het hoogste standpunt dat ons getoond wordt op het ogenblik van het sterven: we zien onszelf in de terugblik op het leven met de ogen van Christus. 'Zijn blik bewerkstelligde, dat ik mijzelf met Zijn ogen zag', schrijft iemand die terugkwam van een bijna dood-ervaring. Wat tijdens het leven op aarde belangrijk leek, kan onder het gezichtspunt van de eeuwigheid zijn betekenis verliezen. Omgekeerd: wat naar het oordeel van ons dagelijks leven onbelangrijk leek, kan onder de ogen van Christus betekenisvol worden.

Slechts in de definitieve terugblik aan het einde van ons leven zullen we herkennen: Hij is de wijnstok, wij zijn de ranken. Zonder Hem heb ik geen kracht om iets te doen.

Het is niet absoluut noodzakelijk om ons leven voorwaarts te leven en pas aan het einde te begrijpen. We hoeven niet te wachten tot we gepensioneerd, afgeleefd of stervende zijn... Iedere dag geeft ons de gelegenheid om achterwaarts te begrijpen. Ga aan het eind van de dag op de heuvel. Vraag Christus om met je mee te gaan. Vraag jezelf:

Waar was ik vandaag? Vraag Christus: Waar was Gij vandaag?

U en ik, de wijnstok en de rank - zijn wij nog met elkaar verbonden?

3 mei 2020

Wat zoekt de hemel op aarde?

'Het is beter voor u dat ik heenga. Want als ik niet heenging zou hij die u bijstaat niet tot u komen. Wanneer ik echter heenga, zal ik hem tot u zenden.' (Johannes 16:7)

In een wereld van leugen en geweld is het niet moeilijk om je voor te stellen dat de hemel niet meer geïnteresseerd is in wat er op aarde gebeurt. Vanuit menselijk standpunt is het begrijpelijk als de engelen zouden zeggen: Jullie geven niet om ons. Dan bekommeren wij ons ook niet meer om jullie. We zullen jullie niet meer helpen. Doe het zelf!

In onze tijd bestaat het gevaar, dat de engelen hun interesse in de mensheid verliezen.

Anderzijds kun je je ook menselijkerwijs voorstellen, dat de engelen rusteloos zoeken naar plaatsen waar mensen de vonk van de geest ontsteken en de Geest vragen om in hun gemeenschap aanwezig te zijn. De Geest komt niet uit het niets, ongenodigd. Hij moet geroepen worden. Daarom gaf Christus hem de Griekse naam: Parakletos - dat betekent letterlijk: degene, die geroepen is om te helpen. 'Als ik niet heenging, zou de Parakleet niet

tot u komen.' (Johannes 16:7) In de kinderdienst zegt de priester het letterlijk: 'Ik roep tot de Godesgeest, dat hij bij jullie zij...'

Slechts een kleine gemeenschap van gelijkgezinde Geest-zoekers is nodig om de hemel op aarde op te roepen. Bij het eerste Pinksterfeest waren er niet meer dan twaalf, voorbereid door het gemeenschappelijk gebed (Handelingen 1:14). Door hun tegenwoordigheid van geest waren zij in staat om tegenwoordigheid van Geest op te roepen. Deze presentie wordt uitgedrukt in een simpel gedichtje:

*Yesterday is history
Tomorrow is a mystery
Today is a gift
That's why we call it: Present.*

Ben je 'present' om het geschenk van de Geest iedere dag opnieuw te ontvangen?

10 mei 2020

Midden in het Johannes Evangelie, midden in de lange afscheidsgesprekken van Christus met zijn leerlingen, staat een raadsel-zin. Wat wil Hij zeggen met deze woorden?

Staat op, laat ons verder gaan (Johannes 14; 31)

Daarna - alsof deze zin helemaal niet geklonken heeft - gaat de woordenstroom verder totdat uiteindelijk het moment gekomen is waar Hij daadwerkelijk opstaat om samen met zijn leerlingen naar Gethsemane te gaan, de plaats van het verraad. Ook dat is een vorm van verder gaan, de dood tegemoet. Maar het feit dat deze raadsel-zin veel eerder wordt uitgesproken betekent, dat Christus ook nog iets anders bedoelde. In het besef dat de donkerste nacht op aarde is aangebroken, zegt Hij: 'Staat op, laat ons verder gaan.' Daarmee zegt Hij: Wat er ook zal gebeuren in mijn leven - Ik zal opstaan en de weg bewandelen, die voor mij bestemd is. De hoofdstukken die in het Johannes Evangelie hierop volgen laten horen wat dat voor ons betekent. In elk van die hoofdstukken, tot aan de God-verlatenheid aan het kruis, klinkt de vraag:

Wie staat samen met mij op?

Wie gaat samen met mij verder?

Wie blijft met mij verbonden, zoals de rank aan de wijnstok?

Wie bidt met mij in het uur van mijn verzoeking?

Wie staat mij bij in het uur van mijn dood?

En hoewel er niemand was, geen mens die staande bleef in Gethsemane, geen mens die hem in de God-verlatenheid kon bijstaan, kunnen wij in ons dagelijks leven met vallen en opstaan proberen alsnog deze weg te gaan. Iedere dag van ons leven vraagt ons om op te staan, achter te laten wat ons vertrouwd en dierbaar was, niet bij de pakken neer te zitten, maar Ja te zeggen tegen het leven - wat het leven ook van ons vraagt. Wie bereid is om deze weg te bewandelen, wandelt met Christus, die ons oproept, elke dag:

'Staat op, laat ons verder gaan!'

Op een menselijk-bescheiden wijze heeft de schrijver Hermann Hesse dit appèl uitgedrukt in zijn gedicht:

Stufen

Wie jede Blüte welkt und jede Jugend
Dem Alter weicht, blüht jede Lebensstufe, Blüht jede Weisheit auch und jede Tugend Zu
ihrer Zeit und darf nicht ewig dauern.
Es muss das Herz bei jedem Lebensrufe
Bereit zum Abschied sein und Neubeginn,
Um sich in Tapferkeit und ohne Trauern
In andre, neue Bindungen zu geben.
Und jedem Anfang wohnt ein Zauber inne,
Der uns beschützt und der uns hilft, zu leben.

Wir sollen heiter Raum um Raum durchschreiten, An keinem wie an einer Heimat hängen,
Der Weltgeist will nicht fesseln uns und engen, Er will uns Stuf' um Stufe heben, weiten.
Kaum sind wir heimisch einem Lebenskreise Und traulich eingewohnt, so droht Erschlaffen;
Nur wer bereit zu Aufbruch ist und Reise, Mag lähmender Gewöhnung sich entrafen.

Es wird vielleicht auch noch die Todesstunde Uns neuen Räumen jung entgegen senden, Des
Lebens Ruf an uns wird niemals enden, Wohlan denn, Herz, nimm Abschied und gesunde!

Verder gaan

Zoals ooit elke bloesem welkt en jeugd
eens zwicht voor ouderdom, bloeit elke wijsheid, elke levensfase en elke deugd bijtijds, maar
niet voor eeuwig en altijd.
Wanneer het leven roept, moet ieder hart bereid zijn tot vaarwel en nieuw begin, om zich
met moed en zonder smart in andere, nieuwe bindingen te geven.
In elk begin schuilt een betovering
die ons beschermt en die ons helpt te leven.

Van plaats naar plaats zullen wij wandelen, welgezind, aan niets en niemand hangen als aan
een vaderland; de wereldgeest wil ons niet binden of verengen, hij wil ons stap voor stap
verheffen en verruimen.

Pas zijn we aan een levenskring gewend
en ingeburgerd, of verslapping dreigt;
slechts wie bereid is om steeds weer op reis te gaan ontkomt aan de verlamming van
gewoonten.

Misschien zal ook ons stervensuur
ons jong naar nieuwe oorden brengen;
de roep van het leven zal nooit eindigen... Welaan, mijn hart, neem afscheid - wordt gezond!

(Vertaling: Koen Stassijns/Bastiaan Baan)

17 mei 2020

Uit één stuk

‘Een mens uit één stuk’ - dat is iets wat we tegenwoordig nauwelijks meer kennen. In zekere zin zijn we allemaal gespleten persoonlijkheden. Een bekende schrijver drukte dat eens uit met de woorden: ‘De kloof die door de wereld loopt gaat dwars door mijn ziel.’

We komen voortdurend twee zielen in onszelf tegen - en soms zijn het er zelfs meer dan twee. Op hetzelfde ogenblik dat ik iets aan het doen ben, kan ik mijn eigen toeschouwer zijn. Deze scheiding brengt ons vaak in lastige situaties, of zelfs in conflict met onszelf. In zulke omstandigheden vraag je soms aan jezelf: ‘Wat ben je nu weer aan het doen?’

Soms weten we op zulke momenten zelfs niet wie wie is: wie spreekt tegen wie? Ik kan tot mijzelf spreken. Ik kan mijzelf zelfs een bevel geven: ‘Wat ben je nu weer aan het doen? Stop daarmee!’

Of we het willen of niet: we moeten in twee werelden leven, die ver van elkaar verwijderd zijn - en we krijgen ze meestal niet bij elkaar.

Meer dan enig ander wezen op aarde is Christus met deze twee werelden verbonden. Maar terwijl wij gewoonlijk de kloof tussen die werelden ervaren, de scheiding die dwars door onze ziel loopt, brengt Christus deze twee in zichzelf samen. Gewoonlijk wordt dat uitgedrukt in de woorden Godzoon en Menszoon. Hij is tegelijkertijd God en Mens. In de dagen van hemelvaart spreekt de mensenwijdingsdienst over Christus, die het aardezijn met hemelzijn verheerlijkt. Hij is thuis in twee werelden, die van elkaar vervreemd waren. En hoe meer ons weerbarstige ego zich vervult met zijn vrede, des te meer kunnen we ervaren:

Ik en Mij,

Ik en Hij,

Wij drieën horen bij elkaar!

24 mei 2020

Pinksteren

Wanneer je je wilt verbinden met de geest moet je bedelaar om geest worden. Dat betekent niet, dat je als een bedelaar aan de kant van de weg gaat zitten en je hand ophoudt, totdat iemand er iets in legt - integendeel: om de geest te ontvangen, moeten we innerlijk in beweging komen. Uitgedrukt in de taal van de kinderdienst: we moeten onze ziel verheffen tot de geest van de wereld. Daarom wordt de Heilige Geest in het Evangelie ook de Parakleet genoemd, dat betekent letterlijk: de geroepene.

Dat is de ware natuur van het gebed: we knielen neer om ons te verheffen, we strekken onze biddende handen uit, we vervullen ons gebed met het vuur van ons verlangen. In de zaligsprekingen zegt Christus: ‘Zalig de bedelaars om geest, want in zichzelf vinden zij het rijk der hemelen.’

In het persoonlijke gebed is ieder mens koning in zijn eigen rijk, verbonden met zijn eigen engel.

In het gemeenschappelijk gebed worden de afzonderlijke krachten gebundeld. Ze worden niet alleen opgeteld, maar vermenigvuldigd. Ze richten zich niet alleen tot de engel, maar roepen ook de engel van de gemeente op - de bode van een nog hoger wezen.

Na weken van stille diensten en afgezonderd gebed, ieder voor zich, is eindelijk in de meeste gemeenten van ons land de tijd gekomen om gezamenlijk de mensenwijdingsdienst te voltrekken.

Alleen in een groep van gelijkgestemde zielen kan het hoogste geestelijke wezen, de Heilige Geest, afdalen. Zonder gemeenschap kan het geen Pinksteren worden - al is het maar een gemeenschap van twaalf mensen, zoals in het eerste Pinksterfeest.

De mensenwijdingsdienst is ons gegeven als een krachtig gemeenschappelijk gebed voor onze tijd, als een hulp om de krachten van het gebed te bundelen, zodat ze als vlammeende woorden en vlammeende daden van het altaar kunnen opstijgen naar de hoogste regionen van de geestelijke wereld. Wanneer een gemeenschap de ziel verheft tot het rijk van de geest, vindt de heilige Geest op aarde, onder de mensen, een woonplaats.

31 mei 2020

Het Hoge priesterlijk Gebed

Gebeden zijn onzichtbare pijlen, die we op ons doel richten: rechtstreeks tot de Vader of tot Christus. Maar lang niet altijd bereiken deze pijlen hun doel. Hoe vaak merken we niet dat in tijden van nood en wanhoop geen antwoord komt, hoe vurig we ook bidden? Dan worden we op onszelf teruggeworpen. Is er iets mis met onze gebeden, wanneer ze geen tastbaar resultaat hebben?

Er is een spirituele wet in de wereld van het gebed, die zegt: Hoe onzelfzuchtiger, des te werkzamer. Zo lang we alleen met onze eigen wensen en verlangens bidden, zijn we nog in onze eigen wereld opgesloten. Gebeden vinden hun weg pas tot God, wanneer we onvoorwaardelijk kunnen zeggen: Wat er ook gebeurt - Uw wil geschiede! Een onzelfzuchtig gebed kan wonderen verrichten. Dan is het niet langer een pijl, gericht op God die het werk voor ons moet verrichten, maar een beschermende kracht, die als een onzichtbare mantel de ander omhult. Is er misschien daarom zoveel leed op de wereld, omdat we verleerd hebben om voor anderen te bidden? Hoeveel mensen staan hun leven lang in de kou, omdat er niemand is die voor ze bidt?

Kort voordat Hij stierf sprak Christus het Hoge priesterlijk Gebed voor alle ware christenen: 'voor allen die Gij mij hebt gegeven, omdat zij van U zijn.' (Johannes 17) Alles is ons in dit gebed gegeven. Alleen: zonder onze onzelfzuchtige hulp zal dit gebed zijn doel niet bereiken. En zonder Zijn hulp zal onze voorbede zijn doel niet bereiken. Maar wij samen, Christus en zijn volgelingen, kunnen met de vereende krachten van ons gebed bergen verzetten. Zelfs

wanneer er geen toekomst lijkt te zijn voor tallozen die op aarde moeten lijden, zal de beschermende kracht van ons gebed hen overstralen - niet alleen in het leven, maar ook in de dood, wanneer alle leed geleden is.

7 juni 2020

Het gesprek met de Samaritaanse vrouw (Johannes 4)

Op het heetste uur van de dag, wanneer de zon in het zenith staat, komt Jezus bij een bron en vraagt water om te drinken. Wanneer je het verhaal leest en herleest ga je je steeds meer erover verwonderen, dat Hij geen antwoord op zijn vraag krijgt. Maar ook de Samaritaanse vrouw, die gekomen is om water te putten, krijgt geen druppel te drinken. Ze laat zelfs haar waterkruik staan, wanneer ze terugkeert naar haar dorp. En dat, terwijl ze toch beiden op dit uur van de dag vermoeid en dorstig zijn. Waarom geen water, terwijl er toch een bron is? In plaats daarvan ontwikkelt zich een gesprek, dat begint met onbegrip en eindigt met herkenning. In aansluiting op een bekend gezegde zou je kunnen vragen:

‘Wat is verkwikkender dan water?’

‘Het gesprek.’

Jezus sprak onuitputtelijke woorden - woorden die, als we ze behartigen, ons tot in de verste toekomst zullen laven. Alles wat Hij zei heeft het vermogen om in ons tot een bron te worden.

De vrouw die met hem sprak, die hem niet begreep, die hem gaandeweg begint te verstaan met haar ontwakend geloof, die tenslotte, eindelijk, de Christus herkent in de mens die tegenover haar staat - wellicht heeft ook zij hem met dit gesprek te drinken gegeven. Want net als wij mensen, heeft de Godheid dorst: een diep verlangen naar wat uit ons hart naar hem toe wil stromen. Dat is door Jezus uitgedrukt in de woorden: ‘De Vader zoekt wie hem zo vereren’ (Johannes 4: 23). God wacht niet op ons - Hij zoekt ons!

In Christus staat God voor de mensen, vermoeid en dorstig.

Geef hem, die vermoeid is van zijn oneindig lange weg over de aarde, te drinken - van je geloof, van je hoop, van je liefde.

14 juni 2020

Door het vuur

Wanneer iemand of iets ons zeer dierbaar is, gaan we daarvoor ‘door het vuur.’ Dat kan een mens zijn, waar we alles voor over hebben, of een ideaal waar we warm voor lopen. Eigenlijk is dat de grootste kunst in het leven: iemand of iets te vinden waar je gloeiend enthousiast voor wordt. Want met gloeiend enthousiasme kun je, figuurlijk gesproken, ongedeed door het vuur gaan. Dan ben je als een vlam, die door het vuur niet verteerd wordt.

Natuurlijk doe je zo iets niet voor mensen of zaken, die bij voorbaat niet te vertrouwen zijn. Dat is verspilde moeite, die alleen maar teleurstelling en ontgoocheling oproept. Je gaat juist door het vuur voor iemand in wie je vertrouwen hebt, zodat je er bijna zeker van bent dat er hoe dan ook iets goeds uit je pogingen voortkomt.

Zo is het niet met Gods liefde. God heeft een vorm van liefde die je niet met menselijke maat kunt meten. Martin Luther, die aan de wieg van de hervorming stond, zei eens: 'God is een gloeiende bakoven vol liefde.'

Onze liefde houdt gewoonlijk op bij mensen die ons tegenstaan, of bij de hindernissen van het leven die ons verbitterd maken.

God geeft het kostbaarste wat er in de wereld bestaat aan zijn zwakke, eigenzinnige, trouweloze schepselen. Hij gaat voor ons 'door het vuur.'

Wat Hem het meest dierbaar is, zijn geliefde Zoon, GEEFT Hij onvoorwaardelijk - ook al verloochenen we Hem.

Dat weet de leerling, die als geen ander Zijn liefde heeft ervaren, en spreekt het uit met de woorden:

'Zo groot was Gods liefde tot de wereld, dat Hij de Zoon, de eengeborene, heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet ten onder gaat, maar eeuwig leven heeft.' (Johannes 3:16)

21 juni 2020

Johannes

In onze hedendaagse wereld zijn we omringd door reuzen. Ze verschijnen in de vorm van reusachtige gebouwen, bedrijven en organisaties. De meesten van hen hebben slechts één doel: groeien - gewoonlijk ten koste van anderen. Ze worden gevreesd en bewonderd. In zekere zin hebben ze geen keuze: als ze niet groeien, zullen ze vroeger of later verzwolgen worden door andere giganten. Ze leven volgens het principe:

'Ik moet groeien - Hij moet afnemen.'

Echter: in het werkelijke leven is het onmogelijk om zich alleen te ontwikkelen door groei. Iedere plant, ieder levend wezen toont ons wat noodzakelijk is om zich te kunnen ontwikkelen. Dat is alleen mogelijk, wanneer de groei op een bepaald moment stilstaat en plaats maakt voor nieuwe fasen: bloeien, verwelken, vrucht zetten en rijpen. Wanneer een levend wezen niets anders doet dan uitdijen, groeit het vroeg of laat uit zijn krachten en laat niets voor de toekomst over.

Wanneer we op een realistische wijze naar de wereld om ons heen kijken wordt duidelijk dat de giganten, die nu onze wereld regeren, vroeg of laat zullen vallen. We kennen talloze voorbeelden uit de geschiedenis: het Romeinse Rijk, het 'duizendjarige rijk' van het nationaalsocialisme, machtige banken en multinationals die opklimmen, wankelen en omvallen. Een terugkerende geschiedenis met steeds hetzelfde refrein: groei zonder vrucht heeft geen toekomst.

We kennen soortgelijke reuzen in het individuele leven. Hier is een andere naam voor de reus van toepassing: het ego. Egoïsme heeft de tendens om te groeien ten koste van

anderen. In de ongebreidelde groei wordt het ego destructief. Het wil alléén regeren. Er zijn geen broeders en zusters - alleen vijanden en slachtoffers. Op de lange duur zal egoïsme geen vruchten voortbrengen, alleen destructie.

De oproep van Johannes de Doper is niet alleen iets van lang geleden; het is een appèl aan ieder van ons, tot in de verre toekomst:

‘Hij moet groeien - Ik moet afnemen.’

Overall waar dit appèl wordt verwerkelijkt begint het leven op aarde vrucht te dragen, zichtbaar of onzichtbaar.

Iedere keer dat we deze woorden in ons eigen bestaan verwerkelijken, openen we de deur van ons ego en vindt Christus een plaats waar Hij in ons vrucht kan dragen.

28 juni 2020

Sint Janstijd

Bewustzijn is een vermogen dat in het oneindige kan groeien. Van de meest primitieve vormen van leven tot de hoogst ontwikkelde wezens is dit vermogen in steeds sterkere mate aanwezig. Een oud gezegde uit India luidt: ‘God werkt in de steen, ademt in de plant, droomt in het dier en wordt wakker in de mens.’

Maar ook ons menselijk bestaan kent vele vormen van bewustzijn. Terwijl sommige mensen als slaapwandelaars door het leven gaan, ontwikkelen anderen een heldere tegenwoordigheid van geest.

In de wereld die boven ons uitstijgt houdt het niet op. Bij de engelen wordt bewustzijn een vorm van alles zien en alles weten. Als uitdrukking van dit vermogen worden de hoogste hiërarchieën veelal afgebeeld met vleugels vol ogen.

Zelfs nog daarboven bestaat een vorm van bewustzijn, die dit alles overstijgt. In de kortste vorm wordt dat uitgedrukt met de woorden: ‘God ziet alles.’ Zijn ogen zien en herkennen alle schepselen, van de nietigste tot de grootste.

Wat ziet God op aarde?

Wij sluiten maar al te vaak onze ogen en oren voor de ellende van deze wereld. Het is te veel om te bevatten. Alles wat mensen elkaar aandoen, dat is vaak niet om aan te zien.

Maar God ziet het - en zwijgt.

Juist daarom, omdat er zoveel onmenselijkheid en liefdeloosheid op de wereld is, is er een tegenwicht nodig; moet er een andere werkelijkheid geschapen worden.

Daarom zijn er plaatsen op aarde nodig, waar mensen hun dank uitspreken tot de Vadergod, de aldoordringende, de alzegenende - zoals dat in deze tijd van het jaar aan onze altaren gebeurt - opdat Hij hoort en ziet dat er mensen zijn die Hem niet vergeten.

5 juli 2020

'In uw midden staat Hij, die gij niet kent' (Johannes 1:26)

Stel je eens voor dat deze zin geen voltooid verleden tijd is, maar hier en nu tot ieder van ons gesproken wordt.

Christus is voor mensen van onze tijd de grote onbekende.

Dat geldt niet alleen voor talloze mensen die zich van Hem hebben afgewend of van Hem niet willen weten. Het geldt in zekere zin voor ieder van ons. Ook als we proberen, Hem een plaats te geven in ons dagelijks leven, moeten we telkens weer vaststellen: Hij blijft voor mij de grote onbekende. Zijn grootheid gaat mijn bevattingsvermogen te boven. Zelfs een heel leven is niet genoeg om Hem te leren kennen.

Waar moeten wij zoeken om Hem op het spoor te komen? Zijn de woorden van Johannes misschien letterlijk bedoeld:

'In uw midden staat Hij, die gij niet kent..?'

In ons midden, in de kern van ons wezen, is een stille, uitgespaarde ruimte. Deze innerlijke ruimte wordt wel eens genoemd: het verborgen Allerheiligste van de mens. Dat is de stille plek waar we zelden komen, waar we in het duister tasten zonder een uiterlijk houvast te vinden. Het is het middelpunt, de spil van ons bestaan.

De mensenwijdingsdienst is een middel om de spil van ons bestaan op het spoor te komen. En hoe dieper de innerlijke stilte en de eerbied waarmee we het verborgen Allerheiligste naderen en betreden, des te dichter komen we bij Hem, die in ons midden staat.

12 juli 2020

Johannes de Doper

De grote heiligen zijn voorlopers en wegbereiders van de toekomst. Hun levens zijn voorafschaduwingen van wat de mensheid in de toekomst te wachten staat. Paulus noemt zich daarom een 'te vroeg geborene.' (1 Korinthiërs 15: 8) Om dezelfde reden noemt de Bijbel Johannes de Doper een wegbereider. Niet alleen bereidt hij de weg van Jezus voor om tot de Christus te worden; hij maakt ook voor ons de weg vrij om vroeg of laat Christus te vinden.

Wat vertelt het lot van de grote heiligen over onze toekomst? Wat staat onze mensheid te wachten?

In de toekomst zullen we wellicht terugkijken op onze eeuw als een tijdperk van stervend aardebestaan. Niet alleen de natuur sterft op ongekende schaal. Overal dringen doodskrachten in ons bestaan binnen. Het gaat niet om het voortbestaan van sommige planten en dieren, maar om ons aller bestaan dat wordt bedreigd, zodat onze gezamenlijke toekomst op het spel staat. De macht van destructie heeft het laatste woord. En niemand - zelfs niet de grootste heilige - kan deze macht ontlopen. Of we nu dader of slachtoffer van deze tragedie zijn: we zijn er allemaal aan onderworpen.

Overal waar het leven vernietigd wordt en waar de dood regeert, komt de geest vrij. Maar wat voor geest? Dat is de enige essentiële vraag.

Het verhaal van de gevangennamen en dood van Johannes laat zien, dat de geest niet kan worden uitgeroed. In het sterven toont hij zijn ware aard. Wanneer Johannes is gedood, moet zelfs zijn tegenstander Herodes tenslotte erkennen: 'Johannes, die ik onthoofd heb, hij is opgestaan.' (Markus 6: 16) De machtige geest van Johannes staat op als de genius van Christus en zijn discipelen. Daarom noemde Bijbel hem: zijn engel. Johannes, de wegbereider, kan ons helpen in een wereld van dood en destructie vertrouwen te vinden in de altijd aanwezige hulp van de geestelijke wereld.

19 juli 2020

De belijdenis van Petrus (Markus 8: 27 - 38)

Het Evangelie beschrijft zelden eenmalige historische gebeurtenissen. Het toont oerbeelden, die zich in allerlei vormen herhalen in ons bestaan - niet alleen in dat van de enkeling, maar ook in gemeenschappen. De belijdenis en verloochening van Petrus komt ons bekend voor, ook in onze Christengemeenschap.

Met de stichting van de Christengemeenschap is ons het antwoord gegeven op de vraag: 'En gij, wie zegt gij dat ik ben?' Het antwoord: 'Gij zijt de Christus' klinkt in alle toonaarden in onze sacramenten. Maar dat is niet onze verdienste. De religie is nog niet vernieuwd doordat de sacramenten worden gecelebreerd. De mensenwijdingsdienst is niet het ultieme verlossende woord, net zomin als de belijdenis van Petrus het laatste woord heeft. Op het geschenk van het hoogste inzicht volgt het menselijk tekort, de dwaling van Petrus, die Christus waarschuwt voor zijn komende lijdensweg. 'Gij bedoelt niet wat goddelijk, maar wat menselijk is.'

Net als iedere andere gemeenschap bestaat onze Christengemeenschap uit mensen met gebreken: onze afdwalingen, verloocheningen en zwakheden.

God zij dank is Christus niet gekomen om volmaakte mensen naar een volmaakte toekomst te leiden. Net als bij Petrus, de wankelende rots onder de discipelen, neemt Hij de last van onze gebreken op zich. Maar dat ontslaat ons niet van de taak, telkens opnieuw pogingen te doen om onze zwakke krachten aan het altaar te bundelen. En pas in het ontvullende besef van onze onwaardigheid zijn wij in staat om met hulp van Christus de mensenwijdingsdienst waardig te volbrengen.

Dan wordt onze belijdenis volle werkelijkheid.

26 juli 2020

Vragen, zoeken, aankloppen

Vraagt - en gij zult ontvangen.

Zoekt - en gij zult vinden.

Klopt - en de poort wordt voor u opgedaan.

(Mattheüs 7: 7)

De beste manier om oud te worden en toch jong te blijven is: vragen, zoeken en aankloppen. Veel mensen houden, wanneer ze oud worden, op met vragen stellen. Wanneer je dat doet, wanneer je de illusie hebt dat je alles al weet, wordt de wereld om je heen kleurloos en kun je je over niets meer verwonderen. Als het zover komt wordt het tijd om de geleerde onwetendheid te beoefenen, wat men vroeger noemde: 'docta ignorantia.' Hoewel we soms doen alsof we alles weten is er in werkelijkheid niets in de wereld om ons heen, wat we geheel en al doorgronden. Met deze bescheidenheid leren we steeds opnieuw vragen te stellen, wetend-onwetend.

Wanneer je niets meer zoekt in het leven omdat je denkt dat je alles al gevonden hebt, kom je letterlijk en figuurlijk niet meer van je plaats.

En wanneer je nergens meer aanklopt, blijven tenslotte alle deuren voor je gesloten. Zo'n mens, die niet meer vraagt en zoekt en aanklopt, komt aan het eind van zijn Latijn. Het leven heeft voor hem niets meer in petto.

Wanneer je uit deze vicieuze cirkel wilt stappen, moet je vroeg of laat opnieuw een vraag stellen aan het leven. Die moet je niet één keer stellen en dan verwachten dat er onmiddellijk een antwoord komt. Je moet ermee inslapen en ermee wakker worden. Echte vragen zijn een vademecum. (Letterlijk: 'Ga met mij.') Je staat ermee op, je zoekt naar een spoor, je klopt met je vraag op alle poorten, je gaat ermee inslapen - totdat vroeg of laat het leven zelf een antwoord geeft.

Zo werkt het niet alleen in het dagelijks leven op aarde. Ook de geestelijke wereld blijft voor ons een gesloten boek, zolang we alleen maar afwachten tot ons iets in de schoot geworpen wordt. Er wordt ons helemaal niets in de schoot geworpen - tenzij we vragen, zoeken en aankloppen. Want de God die in het verborgene werkt, spreekt ons in ieder raadsel van het leven toe:

'Zoek mij met je gehele hart, en Ik zal mij laten vinden.' (Jeremia 29: 13)

2 augustus 2020

De verloren zoon (Lukas 15)

De geschiedenis van de verloren zoon herhaalt zich talloze keren - niet alleen in het Evangelie, dat in alle toonaarden vertelt over verliezen en vinden, maar ook in ons eigen leven.

Wellicht is het méér dan het verhaal van een enkeling, die zijn weg op aarde verloren heeft en op het laatste ogenblik terugkeert naar het huis van de Vader. Is het misschien zelfs het verhaal van ons allemaal, van onze mensheid, die de weg van de verloren zoon bewandelt? Hoe verder we terugkijken in de geschiedenis van de mensheid, des te meer we ons vervreemd voelen van onze oorsprong en des te uitzichtlozer de weg naar de toekomst lijkt. De meest radicale uitdrukking voor deze vervreemding wordt gebruikt door een generatie jongeren die zichzelf de naam geeft: de no future-generation. Niet alleen voelen zij zich afgesneden van hun wortels, maar voor hen bestaat er ook geen toekomst meer. Wij allen, onze gehele mensheid, wij hebben ons hemelse huis verlaten en hebben ons vermogen, het

vermogen van de goddelijke oorsprong, verloren in een heilloos leven, verdwaald in de woestijn van het aardse bestaan.

Maar de eenzaamste ogenblikken van afzondering en vervreemding kunnen, net als bij de verloren zoon, de enkeling doen besluiten: 'Ik zal opstaan en naar mijn Vader gaan...' Hoewel we allemaal verloren zonen en dochters zijn, hoewel we allemaal deel hebben aan de geestelijke honger, de machteloosheid en de wanhoop van onze mensheid, is het niet te laat. Niemand kan het voor de ander doen. Ik zelf, ik moet opstaan en tot mijn Vader gaan.

En Hij?

Hij wacht op ons.

Hij gaat ons tegemoet - zelfs al hebben we ons van hem afgewend.

Hij kan ons vinden - zelfs wanneer wij verloren zijn.

9 augustus 2020

De uitzending van de discipelen en de spijziging van de vijfduizend (Lukas 9: 1 – 17)

In het dagelijks leven kan iemand die veel bezit, ook veel uitgeven. En wie minder bezit, moet de tering naar de nering zetten. Dat is een ijzeren wetmatigheid, waar geen mens aan kan ontkomen. Deze scheiding tussen rijk en arm zal wel altijd blijven bestaan, zolang er mensen op aarde zijn.

Maar voor de geestelijke wereld geldt een andere wetmatigheid. Ook al is iemand straatarm, ook al bezit je bijna niets - dan nog kun je een kostbaar geschenk geven. Voor de geestelijke wereld telt niet de kwantiteit, de hoeveelheid waar we in het dagelijks leven mee moeten rekenen, maar de kwaliteit. Veel belangrijker dan de vraag: Wat geef je? is de vraag: Hoe geef je?

Wie een volgeling van Christus wil worden moet leren schenken vanuit het menselijk tekort. Want wie vanuit armoede iets schenkt, geeft in werkelijkheid nog veel meer dan iemand, die vanuit overvloed kan geven.

De discipelen moesten in zekere zin straatarm de wereld ingaan en leren schenken uit armoede: 'Neemt niets mee op weg, staf noch reiszak, brood noch geld, ook geen tweede gewaad...' Ze hebben niets om op te steunen, geen bezit waar ze uit kunnen putten.

In de spijziging van de vijfduizend komt deze wetmatigheid pas goed tot zijn recht. De discipelen hebben nagenoeg niets om te geven: 'Vijf broden en twee vissen - maar wat is dit voor zovelen?'

Als een volgeling van Christus zijn onooglijke gave tot een offergave maakt, kan Christus Zijn zegen er aan geven. Dan wordt een geschenk van het menselijk tekort tot het kostbaarste wat er in de wereld bestaat. Het wordt tot Zijn brood, Zijn wijn, Zijn vrede.

16 augustus 2020

De genezing van de blinde bedelaar (Lukas 18: 35 – 43)

In onze maatschappij worden handicaps niet makkelijk geaccepteerd - in tegendeel. Er is een heel leger van zieke, zwakke en gehandicapte mensen die op plaatsen moeten leven buiten de zichtbare maatschappij, of die er zelf voor kiezen om buiten het zicht te blijven - wetend, dat ze worden nagestaard, uitgelachen of erger. We willen liefst niet met hun gebreken, hun pijn en hun verdriet geconfronteerd worden. Dat doen we niet alleen met mensen die fysieke gebreken hebben; meer nog met mensen die verward zijn. We willen ze niet zien. Ze verstoren onze gemoedsrust. We sluiten ze buiten of we sluiten ze op in een kliniek.

Zelden realiseren we ons, dat een handicap ook een aansporing kan zijn om geheel nieuwe vermogens te ontwikkelen. Denk bijvoorbeeld aan een blinde, die meer dan anderen het vermogen heeft ontwikkeld om te luisteren - zelfs achter de woorden. Een blinde noemde dat eens de 'morele muziek': de intentie die achter de woorden verborgen ligt. Of denk aan een dove, die scherper kan waarnemen dan anderen. Niet alleen fysieke, maar ook mentale gebreken vragen er om, ze tijdens het leven te ontwikkelen van een zwakte tot een kracht.

Een blinde bedelaar zit aan de kant van de weg. De mensen die ogen hebben om te zien, vertellen hem: 'Jezus de Nazoreeër gaat voorbij.' Maar de blinde ziet meer: hij roept Hem als enige bij Zijn ware naam: 'Jezus, Zoon Davids, ontferm U over mij!' De Zoon van David - dat is een van de namen van de Messias. De blinde herkent niet alleen de Mensenzoon, maar ook de Godszoon. Pas wanneer hij geheeld is van zijn fysieke blindheid, worden de anderen van hun geestelijke blindheid genezen en beginnen te zien, wat tot dat ogenblik voor hen verborgen was: 'En het gehele volk zag het en loofde God.' (Lukas 18: 43) De roep van de blinde bedelaar klinkt door de eeuwen heen aan het altaar: 'Kyrie Eleison!' - 'Heer, ontferm U over ons!' opdat wij beseffen, dat wij allen blind zijn, opdat wij herkennen, dat Hij ons allen wil genezen.

23 augustus 2020

De genezing van de doofstomme (Markus 7: 31 – 37)

Ziekte is een goede reden om naar de dokter te gaan en om hulp te vragen. Vanzelfsprekend ga je niet naar de dokter als er geen teken van ziekte of zwakte is.

Met dezelfde logica voelen veel mensen in onze tijd niet de noodzaak om naar het altaar te gaan en de helende arts enij te ontvangen - hetzij in de vorm van brood en wijn, hetzij als geestelijke communie. (*) Je zou kunnen denken: Waarom moet ik een geneesmiddel ontvangen? Ik ben toch niet ziek? Of waarom zou ik naar de mensenwijdingsdienst moeten gaan? Ik hoef toch niet gewijd te worden? Mij mankeert niets!

Zolang we met aardse begrippen naar aardse mensen kijken, is er inderdaad niets mis. We kunnen alleen maar dankbaar zijn als we niet ziek of zwak, blind of doof zijn. Maar voor de geestelijke wereld zijn we ziek en blind en doof. We hebben geen ogen om te zien en geen oren om te horen. In ons dagelijks leven doen we zelfs alsof er geen geestelijke wereld bestaat!

In de mensenwijdingsdienst worden we ons bewust van onze hemelse helpers. Zonder hen zouden we geen bestaan, geen leven, geen bewustzijn hebben. Daarom klinken aan het altaar de woorden:

Hij gaat in ons door alle bestaan.

Ons leven is Zijn scheppend leven.

Ons schouwen zij doordrenkt met Zijn geestlicht.

In het opzien naar de wereld boven ons beginnen we pas goed te beseffen wat ons ontbreekt - ook al zijn we nog zo gezond van lijf en leden. In het besef van ons menselijk tekort worden we bedelaars om geest en vragen de Heiland om ons te helen van onze blindheid, onze doofheid, onze zwakte. Wanneer wij de helende artsenij ontvangen, kan Hij het verlossende woord spreken:

Effatha - Open u!

Door de mensenwijdingsdienst gaan we een luisterend leven leiden. We beginnen de tekenen van de Heer van het lot te verstaan, zodat ons leven meer en meer tot een afschaduwing wordt van Zijn scheppend leven.

30 augustus 2020

(*) In de klassieke theologie onderscheidt men de sacramentele en de geestelijke communie (communio sacramentalis en communio spiritualis). De heilige Franciscus van Sales schrijft: 'Wanneer je in de eucharistie niet werkelijk kunt communiceren, doe het dan tenminste in je hart en naar de geest, door je met vurig verlangen met het leven-schenkende lichaam van de Heiland te verenigen.'

De uitzending van de zeventig (Lukas 10)

Tijdens zijn leven op aarde zond Christus steeds helpers voor zich uit naar iedere stad en plaats waar Hij zelf komen zou. Ze worden discipelen (letterlijk: volgelingen) en apostelen (letterlijk: uitgezondenen) genoemd.

Waarvoor was dat nodig?

Zou het niet veel eenvoudiger zijn geweest als Hij alles alleen had gedaan? Alles wat deze helpers doen – genezen, demonen uitdrijven, vrede stichten – deed Hij zelf ook, en Hij deed het nog heel anders dan zijn volgelingen. Alleen van Christus wordt gezegd, dat Hij met volmacht, met exousia, geneest. De discipelen konden niet werken zonder zijn hulp. Maar Hij, waarom zou Hij niet kunnen helpen zonder helpers?

De Bijbel is vol van het verlangen naar de Almachtige, naar het ogenblik waarop Christus zijn volmacht toont. In de Apocalyps wordt dit ogenblik verkondigd door een machtige stem in de hemel, die roept: 'Nu is geworden het koningschap van de wereld van onze Heer en zijn Christus. Hij zal koning zijn in alle volgende tijdenronden.' (Openbaring 19:6) Tot dan toe is het koningschap in andere handen geweest. Eens zal de vorst van deze wereld het koningschap moeten afstaan aan de rechtmatige Heer. Maar zover is het nog niet.

Christus vraagt aan ieder van ons: 'En jij – wat kun jij doen om mij te helpen? Wil je voor mij uitgaan en de weg bereiden? Waar je ook wandelt – je kunt mijn helper worden. En als je

voor mij uitgaat en de weg bereidt, zal ik in stilte met je meegaan en je zwakke, onvolmaakte pogingen zegenen – totdat eens de tijd van mijn almacht gekomen is.'

6 september 2020

Lukas 17: 11 - 19

Het grootste deel van ons leven als volwassene bestaat uit plichten. We hebben weinig keuze: nog maar net hebben we ons werk gedaan, of de volgende verplichting staat ons alweer te wachten. Veel mensen doen eigenlijk weinig anders dan zich levenslang van de ene plicht naar de ander te bewegen. En wanneer iemand al die plichten en taken nauwgezet vervult, wordt hij geprezen om zijn ijver.

Hoe ijverig zo iemand ook is - hij mist iets wat onontbeerlijk is. We worden pas werkelijk mens wanneer we aan alles wat we moeten iets toevoegen wat we willen doen, zonder dat iemand of iets ons dat voorschrijft.

Tien melaatse mannen kregen, toen ze door Jezus gereinigd waren van hun ziekte, de opdracht om zich aan de priesters te tonen. Dat was het voorschrift van de wet. Maar één van hen gaat verder dan de plicht en doet iets uit eigen beweging: hij keert terug om te danken. Geen mens heeft hem dat opgedragen. Het is ook bepaald geen plichtpleging, die hij uitvoert: hij valt voor de voeten van Jezus op zijn aangezicht en dankt uit de grond van zijn hart. Dieper kun je niet buigen. Overtuigender kun je niet danken. Allen die hun plicht volbrengen zijn gereinigd. Maar zijn ze ook genezen? Alleen deze ene mens, die met hart en ziel dankt, hoort van Jezus het verlossende woord: 'Uw geloof heeft u genezen.' (Lukas 17: 19) Hij is pas werkelijk gezond geworden.

En wij, als wij zijn genezende arts en het sacrament ontvangen - zijn wij dan in staat om hem met hart en ziel te danken?

13 september 2020

De lichtbron van het lichaam (Mattheüs 6)

Onze ogen hebben het vermogen om zich aan te passen aan de duisternis. Wanneer we uit het zonlicht in een donkere grot of tunnel lopen zijn we aanvankelijk gedesoriënteerd. Of wanneer we 's nachts vanuit een verlichte straat in een donker bos stappen, kunnen we wellicht beangstigd zijn door de duisternis. Maar wanneer we ons geduld niet verliezen merken we, dat onze ogen geleidelijk aan het duister gewend raken en dat we de wereld om ons heen beginnen te herkennen. Dit is zelfs de beste manier om angst voor de duisternis te overwinnen: wandel stap voor stap in een donkere ruimte; wacht totdat je vertrouwd bent met de duisternis - en je begint te zien.

Dit is niet alleen een wetmatigheid in de fysieke wereld, maar ook een geestelijke realiteit. We worden dagelijks geconfronteerd met een wereld van duistere, afschuwwekkende gebeurtenissen. Gewoonlijk willen we ze helemaal niet zien. We wenden ons er van af en proberen geforceerd naar de lichte kant van het leven te kijken. In onze huidige westerse wereld is er zelfs een aversie tegen alle soorten duisternis: we wenden ons af van de zieken, de stervenden, de hongerigen, de vluchtelingen, de misdadigers. We willen de duistere kant van het leven niet zien. Of zijn we er soms bang voor?

Toen Christus sprak over het oog als de lichtbron van het lichaam vertelde hij geen parabel, maar een dagelijkse werkelijkheid. Het is niet de slechte wereld, die ons slecht maakt. Het is niet de duisternis buiten ons, die ons innerlijk verduistert. Maar het is de manier waarop we in de wereld kijken, die ons duisternis of licht brengt.

De vraag is niet: Wat zie ik?

Maar: Hoe zie ik?

Kijk ik in de wereld met vrees, met afschuw - of zelfs met haat?

Of kan ik in dezelfde wereld kijken met mededogen en liefde - ondanks alle duisternis?

Deze subtiele wijze van kijken verlicht niet alleen onszelf, maar zal ook de duisternis van de wereld om ons heen uiteindelijk verlichten.

Een moeder die haar twee kinderen verloren had schreef na een lange tijd van opstandigheid, rouw en depressie:

*Als ik
geconcentreerd
en liefdevol
naar het duister kijk
dan zie ik
licht.*

20 september 2020

Sta op! (Lukas 7: 1 – 17)

Waar we ook gaan of staan – overal zijn we omringd door het stervende aardebestaan. Bijna honderd jaar geleden, toen de Christengemeenschap werd gesticht, was deze uitdrukking die in ons credo klinkt nagenoeg onbekend. Weliswaar was de dood zeer aanwezig in de wereldoorlog die aan de stichting van de Christengemeenschap voorafging, maar een stervend aardebestaan...? Vermoedelijk kon in die tijd geen mens de reikwijdte van deze uitdrukking beseffen.

In onze tijd weten we in feite allemaal uit eigen ervaring wat deze woorden betekenen, ook al zijn er nog steeds mensen die een crisis ontkennen. Wacht nog enkele tientallen jaren – en geen mens zal meer kunnen loochenen dat we omringd zijn door het stervende aardebestaan.

Niet alleen de aarde om ons heen, maar ook de aarde die we in ons opnemen, sterft. Alles wat we tot ons nemen – als voedsel, drinken, lucht, zintuigindrukken of gedachten – moet

volledig sterven om ons te kunnen dienen. Wij mensen zijn de oorzaak van talloze vormen van dood op aarde.

Een oude legende vertelt dat, nadat Adam uit het Paradijs verdreven was, bij elke voetstap het gras onder zijn voeten verdorde. Deze legende is in zekere zin werkelijkheid geworden. Ondanks onze hoofdrol in dit doodsproces: door Christus – zo beschrijft het credo – verwerven we de levenshernieuwing van het stervende aardebestaan. Gebeurt dat uitsluitend door Christus, of kunnen we hem op de een of andere wijze helpen, het leven te hernieuwen? Christus draagt en ordent het leven van de wereld. Hoe kunnen we hem helpen dragen en ordenen?

Kijk in de wereld door de ogen van Christus – en de wereld verschijnt in een nieuw licht. Hoor hem spreken voordat je zelf het woord neemt – en je woorden krijgen vleugels. Neem hem op in je denken – en je gedachten worden verhelderd. Vraag hem om met je mee te gaan – en je voeten zullen geleid worden.

En hoewel we met handen en voeten gebonden zijn aan het stervende aardebestaan zal Hij tot ons spreken, zelfs als wij sterven: Sta op!

27 september 2020

Het bruiloftskleed (Mattheüs 22: 1 – 14)

Veel mensen in onze tijd leven in de illusie, dat ze de hemel in kunnen stappen zoals ze nu eenmaal op aarde geleefd hebben. Rechtstreeks naar God om hem te vertellen dat het niet deugt op aarde en dat Hij er iets aan moet doen om het te herstellen.

Lang geleden was er een tijd waarin mensen zeiden, als het noodlot had toegeslagen: ‘God heeft het gegeven, God heeft het genomen. De naam des Heren zij geprezen!’ Daarna werd het stil en begonnen mensen te twifelen aan de almacht van God. En nu? Het is nog maar relatief kort geleden dat mensen durfden te vragen: ‘Waar is God op alle plaatsen waar het leven een hel is geworden? Waarom laat Hij zijn almacht niet zien?’ In al dit soort vragen is een stil of luid verwijt te horen. Wij willen zelf niet veranderen; God moet het voor ons doen.

Wanneer we een vraag aan God willen stellen kunnen we niet blijven zoals we nu eenmaal zijn. In de woorden van Christus: ‘Wanneer gij niet wordt zoals de kinderen, kunt gij het rijk Gods niet binnengaan.’ Wanneer we in zijn rijk willen binnengaan moeten we alles achterlaten wat ons bindt aan het stervende aardebestaan: onze bezittingen, onze zaken, onze alledaagse gewoonten, onze oordelen en vooroordelen. We moeten worden als pasgeboren kinderen. We kunnen voor God staan - alleen wanneer we ‘onze schoenen van onze voeten doen’, wanneer we onze uiterlijke zekerheden afleggen, wanneer we uit zijn handen het witte gewaad van zijn reine leven willen ontvangen. Dan zijn wij gereed om de bruiloftszaal te betreden en oog in oog met hem te staan.

4 oktober 2020

De wapenrusting Gods (Efeziërs 6)

In een wereld vol conflicten en brandhaarden is vrede een begrip geworden, dat vaak niet meer bij de harde werkelijkheid past. In oorlogsgebieden is vrede veelal een verre belofte, een illusie geworden. In plaats daarvan is er een uitdrukking ontstaan, die dicht bij de ontvullende werkelijkheid staat. 'Gewapende vrede' – zo noemen we de toestand waarin, desnoods met geweld, de vrede wordt gehandhaafd.

Wanneer we staande willen blijven in een wereld vol geweld, zullen we ons moeten wapenen. De mooie dromen van pacifisme zijn in de afgelopen eeuw allens in rook opgegaan. Ze zijn niet meer van deze tijd. In plaats daarvan is de strijd om het bestaan tot dagelijkse werkelijkheid geworden. In het maatschappelijke en politieke leven spreken we over concurrentie en macht. In ons persoonlijke leven gaat het om assertiviteit en weerbaarheid. Hoe kan het ook anders, als je niet onder de voet gelopen wilt worden?

Gewapende vrede – misschien moeten we deze uitdrukking opnieuw leren verstaan. In het zoeken naar rust en veiligheid klampen we ons gewoonlijk vast aan uiterlijke zekerheden, om ons te verschansen tegen geweld. Die zekerheden zijn weggevallen.

Maar vrede in een gewelddadige wereld is pas mogelijk wanneer we ons geestelijk wapenen: met het schild van het geloof, met de helm van het heil, met het zwaard van de geest. Wie met deze wapens strijdt weet pas werkelijk, wat gewapende vrede is.

Want wie ononderbroken trouw blijft aan de geest, die wordt ook door de geest beschermd.

11 oktober 2020

Zoeken naar een schuilplaats (Apocalypse 12)

Een woestijn is gewoonlijk een plaats van eenzaamheid en ontbering, een woestijn. Zelden is er water, zelden een teken van leven. In het vroege christendom leefden de zogenaamde woestijnvaders jarenlang, soms levenslang als monniken in de woestijn. Ze moesten een eenzame strijd voeren met zichzelf. De vijand - dat waren geen rovers en plunders (er viel immers niets te plunderen), maar dat was het leger van demonen waarmee ze geconfronteerd werden.

Hoewel we in onze tijd gewoonlijk niet in deze eenzame streken wonen, hebben onze steden vaak het karakter van woestijnen: een dode wereld, opgebouwd uit stenen. In deze moderne woestijnen wordt iedereen op zichzelf teruggeworpen - in deze tijd meer dan ooit. 'Ieder voor zich': dat deel van het oude gezegde klinkt tegenwoordig in alle toonaarden. Vreemd genoeg ontbreekt meestal het tweede deel van het gezegde: '... en God voor ons allen.' Er zit niets anders op: ieder van ons moet zijn eigen weg vinden door de woestijn. Maar eenzaamheid is niet alleen onvermijdelijk. Hij is ook noodzakelijk om een sterk, onafhankelijk ik te vormen. Onze woestijn is de wereld waarin wij leven. De draak in onze woestijn - dat is de onmenselijkheid waarmee we dag in dag uit geconfronteerd worden. Is er een

schuilplaats, of moeten we alleen maar staande blijven totdat we vallen? Kunnen we, zoals de vrouw in de woestijn, vleugels krijgen om te vluchten naar een veilige plaats?

Onze vleugels worden gemaakt door de kracht van ons gebed. Onlangs drukte een bekende arts deze gedachte in alledaagse taal uit met de woorden: 'Het krachtigste medicijn tegen depressie is het gebed: het tilt de ziel op.'

Inderdaad: ieder waarachtig gebed, iedere echte meditatie geeft vleugels aan de ziel, zodat we een plek kunnen vinden waar we kunnen schuilen - een plek die voor ons is voorbereid door God.

Dat betekent niet dat we daarmee vrij zijn van de tegenstander: in tegendeel. Maar ieder werkelijk gebed brengt ons naar een plaats waar de Geest ons bijstaat, helpend om staande te blijven in onze levenslange strijd - eenzaam, maar niet alleen.

18 oktober 2020

De witte ruiter (Apocalypse 19)

De wens om na een vermoeiend, bewogen leven eindelijk rust te vinden is misschien wel zo oud als de mensheid.

De bekendste uitdrukking hiervoor is te vinden op onze begraafplaatsen. Telkens weer is in de steen de wens gebeiteld: 'Rust in vrede.' Of zelfs: 'Hier rust...' Alsof alles voorbij is: geen zorgen, geen verdriet, geen tranen meer.

Is het werkelijk zo eenvoudig? Of is dit een wensdroom?

Rudolf Steiner liep eens met een vriend over een kerkhof. Bij het lezen van de steeds herhaalde woorden op de grafstenen was het commentaar van Rudolf Steiner: 'Ten eerste is hij niet hier; ten tweede rust hij niet.'

In andere woorden: de gestorvenen hebben blijkbaar een heel ander leven dan we ons voorstellen of wensen.

Het boek de Openbaring van Johannes helpt ons om de ontnuchterende werkelijkheid van de geestelijke wereld te leren kennen. In plaats van comfortabele rust of een eeuwig paradijs worden we geconfronteerd met een wereld van crisis en strijd - net zoals de wereld die we dagelijks om ons heen hebben en die we liever niet willen zien.

Het woord van de witte ruiter is als een zwaard dat de mensheid treft en scheiding teweeg brengt. Met de staf van ijzer regeert Hij als herder en strijder tegelijk. Christus is méér dan de zachtmoedige herder van een kudde schapen - zoals Hij zo vaak op traditionele wijze is voorgesteld. Hij is de herder die de mensheid leidt naar het moment waar we onherroepelijk geconfronteerd worden met onszelf en met de gevolgen van onze daden. Zijn herderschap wil ons wekken: val niet in slaap door de beloften van valse profeten, die ons een aards paradijs of eeuwige vrede voorspiegelen. Wordt wakker voor degene, die de oogst van de aarde zal inzamelen. Wij - de mensheid -, wij zijn de oogst. De oogst behoort hem alleen toe.

25 oktober 2020

‘Gij hebt de naam dat gij leeft...’ (Apocalypse 3:1)

Wanneer we na een vermoeiende werkdag terugkijken op wat we gedaan hebben, voelen we gewoonlijk de drukkende last van alle verplichtingen die we moesten vervullen. Dat komt omdat ons tempo van leven ons niet veroorlooft om stil te staan. We rennen van de ene verplichting naar de andere. En als we niet rennen, lopen we achter de feiten aan. Onze hectische wereld is onvergelijkbaar met de tijd waarin het dagelijks leven bestond uit werk en gebed: 'ora et labora.' Toen het gebed begon te verdwijnen uit het dagelijks leven werd het devies: werk en ontspan - waarbij ontspannen meestal betekent: doe niets, denk niet na, zoek de verstrooiing. In onze tijd is er een nieuw, grimmig perspectief: werk en brandt op. In een wereld die in een adembenemend tempo voortraast, dreigen we opgejaagd te worden totdat we neervallen. Hoe kun je in zo'n wereld staande blijven?

Vroeg of laat komt er een moment waarop we ons realiseren: dit is de laatste dag van mijn leven. Zouden we dan nog hetzelfde denken over alle zogenaamde verplichtingen van ons bestaan?

Vanuit het standpunt van de eeuwigheid ziet alles er anders uit. Veel wat op aarde noodzakelijk lijkt, wordt onbeduidend of zelfs minder dan dat. Voor de geestelijke wereld zijn wij mensen wandelende doden: 'Gij hebt de naam dat gij leeft, maar gij zijt een dode.' Voor ons bekrompen nuttigheidsdenken is bidden of zitten aan een altaar verspilde tijd: we doen niets, we produceren niets, we verdienen niets. Maar voor de geestelijke wereld is dat anders: in het gebed, aan het altaar wordt ons sterfelijke bestaan tot leven gewekt. Daar omkleedt Christus ons vergankelijke wezen met het witte gewaad van zijn reine leven - opdat wij niet begraven ons eeuwig ter wille van ons tijdelijk leven.

1 november 2020

Armoede en rijkdom (Apocalypse 3: 14 – 22)

Een bekende theoloog van de twintigste eeuw heeft eens gezegd: God voedt ons met honger en laaft ons met dorst. Dat is een sprekend en gedeeltelijk waar gezegde, maar deze waarheid wordt meestal overschaduwed door een andere werkelijkheid: onze geestelijke honger onderdrukken we met alles wat ons aan de aarde kluistert. En onze dorst naar de geest verdoezelen we met alles wat ons verdooft. Dat mengsel van materialisme en roes, van aardezucht en aardevlucht, noemen we meestal: welvaart. En hoe welvarender we in deze uiterlijke zin zijn, des te armer aan geest we dreigen te worden. Vanuit het standpunt van de engelen gezien zijn we, zoals de Openbaring van Johannes zegt, 'ellendig en deerniswekkend en arm en blind en naakt.' We zijn straatarm geworden. Wat hebben we nog aan de geestelijke wereld te geven?

En toch wordt dat van ons gevraagd met de tegenstrijdige woorden: 'Daarom raad ik u aan, van mij goud te kopen dat in de vuurgloed gelouterd is, opdat gij rijk moogt worden...' Hoe kun je nu goud kopen wanneer je arm bent?

Inderdaad: het enige wat we aan Christus kunnen geven, is onze armoede. Het enige waarmee we Hem kunnen voeden en laven zijn onze honger en dorst. Maar wie bedelaar om geest wordt, wie vurig verlangt naar Zijn tegenwoordigheid, die kan Hij Zijn rijkdom schenken.

Hijzelf is immers als een bedelaar: een mens die aan onze deur klopt, die vraagt en smeekt om open te doen – om Zijn maal met ons te delen.

8 november 2020

November: de maand van de leegte

De maand november is in meerdere opzichten de donkerste tijd van het jaar. Dat komt niet alleen door het zonlicht, dat in kracht afneemt en vaal wordt. De natuur trekt zich terug. In de kringloop van de jaarfeesten is er schijnbare stilstand: de tijd van Michael ligt achter ons, Advent is nog ver weg. November is de maand van de grote leegte.

Echter: in deze donkerste tijd van het jaar schijnen de sterren van een verborgen feest - een feest dat bijna vergeten is. De eerste dag van november is gewijd aan de heiligen. Zij overstralen, samen met alle zielen van alle gestorvenen, dit jaargetijde.

Waar zijn de grote heiligen in onze tijd?

Gewoonlijk denken we niet aan hen; we doen zelfs alsof ze niet bestaan. Ook als we nog een vage herinnering hebben aan hun levens, lang geleden, realiseren we ons zelden dat ze aanwezig zijn.

In een tijd waarin we het schijnbaar allemaal alleen moeten doen in een wereld vol angsten, roepen de grote heiligen en ingewijden ons op om omhoog te zien naar de hemel en naar hun beschermende kracht, die ons wil overstralen. Maar zolang we opgesloten zitten in ons hectische alledaagse leven, denken we er zelfs niet aan om op te zien.

De grootste van alle heiligen is de eerste christelijke ingewijde Johannes. Van deze ingewijde kunnen we met recht zeggen: 'Zijn werken volgen hem na.' (Apocalypse 14: 13) Zijn boek is een getuigenis van de diepste en meest schokkende ervaringen van inwijding - een boek dat geschreven is voor onze apocalyptische tijd. En hoe meer ons stervende aardebestaan voortschrijdt, des te meer zullen we beginnen te herkennen wat de apocalypticus heeft voorzien. Wanneer deze tekenen aan het licht komen: vergeet niet, dat we nooit alleen zijn. Johannes zelf beloofde, dat hij ons zal bijstaan: 'Ik, Johannes, uw broeder en deelgenoot in de beproeving...' (Apocalypse 1:9)

Wanneer de donkerste tijd van het jaar is gekomen:

Wanneer het donkerste uur van de mensheid is gekomen:

Vergeet de heiligen niet, die stralen als sterren aan de hemel van het eeuwige leven.

Zij zullen bij ons zijn - als onze broeders, onze zusters, onze deelgenoten in de beproeving.

15 november 2020

Let op de pauzes

In de Apocalypse, die een ondergaande wereld beschrijft, ontstaan soms plotseling ogenblikken van windstilte. Een kracht die sterker is dan alle destructie brengt de storm van vernietiging tot stilstand. Even heb je als toeschouwer gelegenheid om op adem te komen, voordat de onherroepelijke ondergang van de uiterlijke wereld voortraast. De loop van de gebeurtenissen wordt letterlijk stilgelegd door een bevel van hogerhand: 'Verwoest niet het land noch de zee noch de bomen, voordat wij de dienstknechten van God op hun voorhoofd verzegeld hebben.' (Apocalypse 7:3)

In een apocalyptische wereld als de onze wordt de tijd samengeperst: in ijlt tempo spelen de gebeurtenissen op het wereldtoneel zich af. Niet alleen op het grote toneel - ook ons eigen leven is gewoonlijk adembenemend. En toch: wanneer je een waarnemingsorgaan voor de kwaliteit van de tijd ontwikkelt ontdek je, dat het leven je in alle hectiek korte adempauzes schenkt. De kunst is om deze momenten bewust waar te nemen, even uit de maalstroom van de tijd te stappen en op adem te komen voordat het leven weer voortraast. Op zulke ogenblikken ben je, zoals de schilder Picasso het eens uitdrukte, 'geborgen in ongeborgenheid.'

Wat of wie is het, die ons zulke ogenblikken schenkt?

Iemand die achter de schermen van de tijd, achter de sluier van de ondergaande wereld kon kijken, sprak het eens uit met de woorden:

'Let op de pauzes, de kleine momenten die het lot je vaak onverwacht schenkt. Eens komt zo ook de Komende.' (Friedrich Doldinger)

22 november 2020

Wereldrust

In de tijd van Advent worden er woorden aan het altaar gesproken, die klinken als een echo van het verleden. Het lijkt alsof deze woorden niet meer in onze hectische wereld passen. Want wat moet je je voorstellen bij de uitdrukking: 'de wereldrust rondom ons'? Waar kun je die rust nog vinden?

Wanneer we naar de wereld om ons heen luisteren, horen we gewoonlijk niets dan lawaai: verkeer, machines, massa's mensen die rusteloos onderweg zijn. En wanneer we dieper luisteren dan het hoorbare lawaai, horen we in ons innerlijk een wereld van angst en pijn, een wereld die op zijn grondvesten wankelt. Zelfs als sommige mensen uiterlijke zekerheid vertonen, kun je onder deze oppervlakte een diepe onzekerheid bespeuren. Is dat wellicht de wereld die Christus bedoelde, toen Hij zei: 'De mensen zullen buiten zichzelf geraken in bange verwachting van hetgeen de aardemensheid zal overkomen?' (Lukas 21: 26) Wanneer je nog intenser luistert, dieper dan de angst, dieper dan de zielegrond, dieper dan de afgrond, vindt je de bestaansgrond - een wereld van oneindige rust en onwankelbare

zekerheid. Dat is wat in het epistel van de Adventstijd genoemd wordt: het weven van de wereld-Vadergrond.

En wanneer je in een chaotische wereld hoger kijkt dan onze rusteloze steden die nooit slapen, vindt je in deze tijd van het jaar de stralen van het schemerende zonlicht, die alles wat ze aanraken in goud veranderen - zelfs het meest banale en onooglijke, wat mensen op aarde bouwen. En daarboven het onwankelbare firmament.

*Waar we ook gaan en staan:
Christus wandelt met ons mee,
verborgen in de wereldrust rondom ons,
verborgen in de zielegrond,
wachtend om herkend te worden,
wachtend om gevonden te worden,
zelfs als wij verloren zijn.*

29 november 2020

Afwachten – Wachten – Verwachten

Afwachten en toekijken – dat is de karakteristieke houding van de mens, die als toeschouwer de wereld om zich heen gadeslaat zonder zelf te handelen. Wij Nederlanders zijn daar goed in: ‘De kat uit de boom kijken’, zo noemen we dat. Het is de houding van de moderne mens, die met distantie naar de gebeurtenissen om zich heen kijkt: ‘Wait and see’, zegt de Engelse taal. Meestal betekent deze uitdrukking, dat we aan de kant staan als stille getuigen.

Maar in onze tijd begint het er op te lijken dat we steeds minder geneigd zijn om als objectieve, gedistantieerde toeschouwers het toneel van de wereld gade te slaan. Zodra angst een rol begint te spelen, kijken we met andere ogen naar de wereld om ons heen. En de angst regeert in onze tijd. In een toestand van angst is ons afwachten niet meer gedistantieerd; onze blik is niet meer neutraal of objectief. Angst maakt blind.

Een dramatische uitdrukking van blinde angst werd eens door een bekende toneelschrijver uitgebeeld: August Strindberg toont in zijn drama ‘Droomspel’ een scène, waarin een schip in nood verkeert, stuurloos in de storm, overspoeld door hoge golven. In hun doodsangst roepen de opvarenden Christus om hulp. Plotseling breekt een bundel licht door de wolken en een lichtende gestalte wandelt over het water naar hen toe. De mensen op het schip herkennen in hun paniek niet, dat hun gebed is verhoord. In verwarring springen ze overboord en verdrinken in zee.

Dat is wat er gebeurt, wanneer mensen blind van angst zijn en de tekenen van de tijd niet meer verstaan: ze verdrinken in de chaos van gebeurtenissen.

Advent is de tijd van het jaar die ons oproept om te wachten en toe te kijken, in de beste zin van het woord: we beginnen te ver-wachten. Kunnen we staande blijven in de storm en herkennen wat naar ons toekomt? Zijn we voorbereid om te staan voor Hem, die komt?

6 december 2020

Wederkomst: ver of nabij?

In een wereld van vervreemding zijn de begrippen nabijheid en afstand niet meer eenduidig. Is iemand nabij omdat hij toevallig naast mij zit? Sommige mensen kunnen jarenlang samenwonen en niets dan eenzaamheid ervaren, alsof ze mijlenver van elkaar verwijderd zijn in hun vervreemding.

En omgekeerd: mensen kunnen ver van elkaar verwijderd leven, van elkaar gescheiden door bergen en oceanen - en desondanks elkaars nabijheid voelen door onverbreekelijke vriendschap.

Er bestaat een gezegde dat de paradox van nabijheid en afstand uitdrukt met de woorden: 'De grootste nabijheid is: ver weg zijn en nabijheid voelen.

De grootste afstand is: nabij zijn en ver weg voelen.' (*) Tussen deze uitersten groeien of verkommeren menselijke relaties.

Slechts één wezen op aarde is tegelijkertijd overal aanwezig en voor ieder mens afzonderlijk nabij, alsof deze mens de enige is om wie Hij zich bekommert. Zijn aanwezigheid is als de lucht die de aarde omhult als een onzichtbare mantel. De apostel Paulus drukte deze alomtegenwoordigheid uit met de woorden:

'In Hem leven wij en bewegen wij ons en zijn wij.' (Handelingen 17: 28) Sinds Zijn wederkomst is Christus alle dagen aanwezig - net zo werkelijk als de lucht waarin wij leven, waarin wij ons bewegen en ons bestaan hebben.

Voor ieder van ons en voor de mensheid als geheel zal er een moment komen waarin alles wat ons omringt en draagt zal wegvallen, wanneer het ogenblik gekomen is om door het oog van de naald te gaan. Dan zal alleen Hij ons nabij zijn en ons leiden naar een nieuwe vorm van bestaan. Dat is de reden waarom Paulus, die als eerste Zijn wederkomst zag, kon zeggen: 'Verheugt u! De Heer is nabij.' (Filippenzen 4: 4 - 5)

13 december 2020

(*) 'The greatest closeness is: being far and feeling near.
The greatest distance is: being near and feeling far.'

Waakt en bidt

Het is een bekend verschijnsel dat sommige gebeurtenissen zó groot, zo overweldigend zijn, dat ze ons bevattingvermogen te boven gaan. We zien ze niet aankomen, totdat we voor voldongen feiten geplaatst worden. Soms willen we ze helemaal niet zien en doen alsof er niets aan de hand is. Denk aan de twee wereldoorlogen, die zich - achteraf gezien - lang tevoren aankondigden, maar de mensen sliepen. Soms zijn het geschenken die we niet herkennen omdat we blind zijn voor de tekenen van de tijd. Zo ging het bij de komst van de grote profeten, de heiligen, de ingewijden - en bovenal bij de komst van Christus: ze werden

niet herkend. Zo wordt onze mensheid telkens opnieuw verrast door lot en noodlot, door geschenk en crisis die ons overvallen. Zo'n geschenk dat tegelijkertijd de crisis teweeg brengt is de wederkomst van Christus: een gebeurtenis die voor de ene mens werkelijker is dan al het andere en door de andere mens niet wordt gezien. De enige manier om Zijn komst te herkennen is: waakzaamheid. De enige manier om Zijn komst voor te bereiden is: gebed. 'Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking valt.' (Mattheüs 26: 41) Deze woorden, gesproken in de gebed-eenzaamheid van Gethsemane, zijn een tijdloos appèl - niet alleen aan ieder mens afzonderlijk, maar ook aan iedere gemeenschap die Hem volgen wil. Als een gemeenschap tot het lichaam van Christus wil worden, moeten de afzonderlijke leden steeds opnieuw over hun eigen schaduw heen stappen om het licht van de Wedergekomene in de ander te herkennen - in vriend en vijand, in voorstanders en tegenstanders.

Waakt en bidt, opdat Zijn komst niet spoorloos aan je voorbijgaat!

20 december 2020

'Hebt gij mij lief?' (Johannes 21)

'De liefde kan niet altijd van één kant komen.'

In dit bekende gezegde is het geheim van de alchemie van de liefde uitgedrukt. Liefde moet je niet alleen geven, maar ook leren ontvangen. Pas door de wisselwerking van beide, geven en ontvangen, ontstaat iets nieuws wat geen van beide betrokkenen alleen tot stand had kunnen brengen. Dat noem je alchemie: het begin van een nieuwe schepping.

Sommige mensen willen alleen maar liefde ontvangen - en het is nooit genoeg. Anderen kunnen alleen maar geven, zodat je wordt bedolven onder een overvloed en er geen ruimte overblijft voor jezelf. In de schaduw van zulke mensen, begaafd met een glanzend charisma, kun je je klein en onbeduidend voelen.

Christus geeft een liefde die al het menselijke voorstellingsvermogen te boven gaat. De mensen die het zelf ervaren hebben zeggen: Zijn liefde is vertrouwd met alles wat ik gedaan heb in mijn leven, alles wat ik misdaan heb - en desondanks houdt Hij van mij. Daarom wordt Christus de leraar van de mensenliefde genoemd. Maar Hij schenkt niet alleen zijn liefde; Hij vraagt ook aan ieder van ons:

'Heb je mij meer lief dan alle anderen?'

En als wij, net als Petrus, niet in staat zijn om hem onvoorwaardelijke liefde te schenken, dan vraagt Hij bescheidener: 'Heb je mij lief?'

En als wij, net als Petrus, ook daartoe niet in staat zijn, vraagt Hij tenslotte: 'Ben je mijn vriend?'

Dat doet Hij ter wille van ons - want in Zijn liefde voor het onvolmaakte is zelfs onze gebrekkige vriendschap voor hem een onmisbaar geschenk.

De liefde kan niet altijd van één kant komen.

Kan ik hem iets geven?

27 december 2020

Toelichting bij de tekst Johannes 21: 15 - 18.

In veel Bijbelvertalingen is de tekst niet correct vertaald. Het lijkt er op of de Opgestane drie keer bijna hetzelfde vraagt aan Petrus: 'Heb je mij waarlijk lief, meer dan hen?' 'Heb je mij waarlijk lief?' 'Heb je mij lief?' (Vertaling Nederlands Bijbelgenootschap) Bovendien lijkt het er in deze vertalingen op dat Petrus tot drie keer toe hetzelfde antwoord geeft als de vraag die gesteld wordt: 'Gij weet dat ik U lief heb.'

Echter: In de eerste vraag spreekt Christus over de hoogste vorm van liefde (Grieks: agapē): 'Hebt gij mij meer lief dan zij?' Petrus, die niet in staat is om deze onvoorwaardelijke liefde te schenken, antwoordt tot drie keer toe: 'Gij weet dat ik Uw vriend ben.' (Grieks: fileo) De tweede keer vraagt Christus niet meer naar de liefde 'meer dan alle anderen', maar naar de onzelfzuchtige liefde zonder de vergelijking met alle andere leerlingen" 'Hebt gij mij lief?' Weer kan Petrus niets anders schenken dan filia, vriendschap.

De derde keer vraagt Christus hem - wetend, dat Petrus tot niet meer in staat is - om vriendschap. Dat is zijn onvoorwaardelijke liefde voor het onvolmaakte.

Met deze drie vragen wordt Petrus in zekere zin verlost van zijn drievoudige verloochening. En om het verband tussen deze twee gebeurtenissen aan te duiden vermeldt Johannes: Er brandde een kolenvuur (Grieks: 'anthrakia'): de enige twee keren dat dit woord in het Nieuwe Testament voorkomt (Johannes 18: 18 en Johannes 21: 9).

Het epistel in de Kersttijd

Eén van de paradoxen van het christendom is, dat de Zoon van God slechts één keer op aarde geleefd heeft - en dat Hij tegelijkertijd 'de in eeuwigheid geboren Zoon' is.

De werkelijkheid van zijn eenmalige belichaming wordt in het klassieke christendom uitgedrukt met de woorden: 'Et incarnatus est.' Het woord is vlees geworden.

De werkelijkheid van zijn tijdloze belichaming wordt voor de goede verstaander in het epistel van de Kersttijd uitgedrukt met de woorden: 'Christus heeft het aardelichaam verkoren.'

Daarmee is meer bedoeld dan een sterfelijk, stoffelijk lichaam. Sinds zijn dood en opstanding is de gehele aarde zijn lichaam. Hij heeft in zekere zin zijn woonstede verplaatst van de hemel naar de aarde. Ons stervende aardebestaan is doordrongen van zijn aanwezigheid - hoe ziek, geschonden en uitgeput deze aarde ook is -, om eens de kwintessens van dit bestaan tot een nieuwe aarde en een nieuwe hemel om te vormen.

Ongetwijfeld is dat voor hem, ook al is Hij opgestaan uit de dood, een voortgezette lijdensweg. Het betekent een ononderbroken strijd met de machten van de tegenstander, 'in alle komende tijdenronden', zoals het epistel het uitdrukt.

Voor ons mensen is de dood vroeg of laat een bevrijding. Zolang we min of meer gezond zijn en zonder al te grote zorgen leven, moeten we aan sterven niet denken. Maar wanneer we oud en zwak worden, wanneer we niets meer van het leven kunnen verwachten, is de dood onze bevrijder; de kroon van het geleefde bestaan.

En voor Christus? Zijn dood en opstanding is alleen maar het begin van een nieuwe, ongekende lijdensweg - een weg die Hij zelf heeft gekozen. Het epistel spreekt dat uit met een ongebruikelijke bewoording: 'Christus heeft het aardelichaam verkoren.' Net zoals Hij eens als mens van vlees en bloed gekomen is - niet voor de rechtvaardigen, maar voor de zondaars, de zieken, de bezetenen -, zo verkiest Hij het stervende aardebestaan 'om de

mens te verlossen van bedrieglijk schijnlicht, om de mens te verlossen van onwaardige zinnenzucht', altijd, tot aan het einde der wereld.

3 januari 2021

Een nieuw jaar

In onze tijd komt het niet vaak voor, dat mensen de toekomst vol vertrouwen tegemoet zien. In alle toonaarden klinkt de zorg over de toekomst, angst voor de toekomst, doemdenken over wat ons in de toekomst te wachten staat. We kennen zelfs een 'no future-generation': jonge mensen, voor wie de toekomst uitzichtloos is. Waar halen zij, waar halen wij in deze tijd de hoop voor de toekomst vandaan? Is het geen illusie, wanneer we aan het begin van een nieuw jaar elkaar 'een gelukkig nieuwjaar' toewensen?

Inderdaad: in de door mensenhanden gebouwde wereld brokkelt de bestaanszekerheid gestadig af. Het is alsof we geen vaste grond meer onder de voeten hebben, alsof van tijd tot tijd het water ons aan de lippen staat, alsof we alleen nog maar voor de keuze staan: overleven of verdrinken. Je kunt iemand die het water aan de lippen heeft staan toch niet 'een gelukkig nieuwjaar' wensen?

In de fysieke wereld is geluk vaak ver te zoeken. Rijkdom maakt gewoonlijk niet gelukkig; armoede natuurlijk ook niet. Geluk is vèr van de vergankelijke wereld te zoeken - in een onzichtbare wereld, die we de voorzienigheid noemen. Je herkent in dit woord een wereld, die in de geest voor-ziet wat er gaat gebeuren, nog voordat het aardse werkelijkheid wordt. Maar het woord 'voorzienigheid' heeft nog een andere betekenis: de geestelijke wereld voorziet in onze noden en zorgt voor ons - ook al is dat vaak heel anders dan wij ons voorstellen. (*) Eén ding is zeker over de toekomst die ons te wachten staat: steeds minder zullen we kunnen bouwen op de uiterlijke bestaan-zekerheid. Maar wat er ook gebeurt: we kunnen bouwen op het vertrouwen in de altijd aanwezige hulp van de geestelijke wereld. Die hulp ligt niet voor het oprapen; hij wordt je niet in de schoot geworpen. Je moet je ogen en oren open houden voor de mensen die op je weg komen, voor de mogelijkheden die het leven je biedt, voor de gelukkige omstandigheden die zich voordoen. Dat vraagt ononderbroken waakzaamheid. Maar gaandeweg herkennen we daarin, dat we in lot en noodlot nooit alleen zijn. Want de Heer van lot en noodlot, de Heer van de voorzienigheid, gaat met ons mee alle dagen, altijd, tot aan de voleinding der wereld.

10 januari 2021

(*) het Latijnse woord 'provideo' betekent letterlijk: vooruit zien, in de toekomst zien, en: in iets voorzien, voor iets of iemand zorgen.

'Zijn moeder bewaarde al deze woorden in haar hart...'

Gebrek aan begrip scheidt mensen overal op aarde. Het veroorzaakt barrières tussen individuen, groepen en volkeren. Waar we ook gaan of staan: overal op aarde zien we de tastbare resultaten van deze onzichtbare hindernissen. Gebrek aan wederzijds begrip kan zover escaleren, dat mensen elkaar uitsluiten of elkaar naar het leven staan.

Ieder van ons - of we dat nu willen of niet - maakt deel uit van de collectieve begripsverwarring, die andersdenkenden buitensluit. Nog voordat we het weten zijn we betrokken in een conflict door een oordeel te vellen of door partij te trekken.

Hoe zullen deze gescheiden werelden ooit weer samenkomen? Hoe kunnen we ooit begrijpen wat de ander eigenlijk probeert te zeggen, wanneer we nog steeds van elkaar gescheiden zijn door muren, woorden, oordelen en vooroordelen?

De meeste mensen kiezen voor de gemakkelijke weg: ze wenden zich af van hun tegenstanders, alsof ze niet meer bestaan. Echter: vroeger of later zal de confrontatie opnieuw beginnen.

Misschien moeten we een andere plaats zoeken voor de woorden en ideeën die we niet begrijpen - ergens voorbij ons gebrek aan begrip.

Het evangelie toont een weg om zo'n plaats te vinden voor alles wat we niet begrijpen.

Wanneer het kind Jezus, na spoorloos te zijn verdwenen, na drie dagen terugkeert naar zijn ouders, spreekt hij woorden die niemand begrijpt: 'Waarom hebt gij mij gezocht? Wist gij niet, dat ik in het huis van mijn Vader moet zijn?' (Lukas 2: 49) Het evangelie heeft een bijzondere uitdrukking voor de wijze waarop zijn moeder deze raadselachtige woorden ontvangt: 'Maria bewaarde al deze woorden in haar hart.' (Lukas 2: 51) Niet meer dan dit en niet minder dan dit is nodig, om ruimte te scheppen voor alles wat wij niet begrijpen - zelfs voor het onrecht dat in de wereld geschiedt. Draag het met geduld. Behartig het. Vroeg of laat zal het leven zelf antwoord geven op het raadsel dat je gegeven is.

17 januari 2021

'... En zijn leerlingen begonnen in hem te geloven.' (Johannes 2)

In een maatschappij waar alles gericht is op zichtbare, tastbare resultaten, leven we eigenlijk allemaal volgens het principe: eerst zien, dan geloven. Of we het willen of niet: we zijn allemaal in zekere zin materialisten geworden. We willen zien, horen, tasten, proeven - en pas geloven we dat het echt bestaat.

Zo gaat het ook bij de bruiloft in Kana: de leerlingen zien en horen - en pas als ze de proef op de som hebben genomen en zelf gedronken hebben, beginnen ze te geloven.

Wij kunnen, net als de ongelovige Thomas, op een afstand blijven, kritische vragen stellen en twifelen. Maar we kunnen ook, als we dat willen, de proef op de som nemen. De proef op de som - dat is voor ons de altaardienst. De mensenwijdingsdienst is ons gegeven om met al onze zintuigen te leren geloven. Wie de woorden niet in zich wil opnemen, wie als afstandelijke toeschouwer oordeelt, blijft er buiten en kan niet geloven. Maar de ervaring leert dat de aanwezigheid van Christus herkend, gehoord, getast en geproefd kan worden. Aan het altaar brengt Hij dag in, dag uit zijn lichtwezen tot verschijning - totdat we zijn leerlingen worden en beginnen, in hem te geloven.

En wie hem eenmaal heeft herkend in brood en wijn, kan net als de ongelovige Thomas, die hem ziet, hoort en tast, met hart en ziel beamen: 'Mijn Heer en mijn God!' (Johannes 20: 28)

24 januari 2021

'Naar uw geloof zal u geschieden.' (Mattheüs 8: 13)

Het is in onze maatschappij allerm minst vanzelfsprekend om mensen te vertrouwen. Hoe vaak komt ons vertrouwen in andere mensen immers niet bedrogen uit? Hoe vaak gebeurt het niet, dat mensen ons vertrouwen beschamen? Maar zo roekeloos als het is om mensen blindelings te vertrouwen, zo destructief kan het zijn om de hele wereld met wantrouwen tegemoet te treden. En toch gebeurt dat tegenwoordig overal: volk tegenover volk, partij tegenover partij, allen tegenover allen. Zelfs in onze eigen kringen zijn de enkelingen verdeeld door wantrouwen. En dat gaat niet vanzelf over, hoewel we in iedere mensenwijdingsdienst herinnerd worden aan Hem, die 'de harten vredig maakt, de willen sterkt, de mensen vereent.' Waarom lukt dat ons niet, om één te worden?

We kunnen ons pas met de andersdenkende verbinden wanneer we met een lampje zoeken naar de essentie. De essentie, dat is: Christus in ons. Dat is makkelijk gezegd - en moeilijk te verwerkelijken. Want hoe vaak is die essentie niet verborgen onder de uiterlijke verschijning? In onze wereld waar alles gericht is op tastbare resultaten, zijn we allemaal in gevaar om onze essentie niet alleen te verliezen, maar zelfs te begraven. Maar als dat ooit gebeurt, dan nóg: wat begraven is, kan opgewekt worden uit de dood. Kijk naar de wereld door de ogen van Christus. Bovenal: kijk naar je tegenstander door Zijn ogen - en je zult hem helpen, weer tot zichzelf te komen. Heb je al voor je vijand gebeden? Heb je hem al vergeven, omdat hij net zoals jij schuldenaar is geworden? Vertrouw je op de essentie, die vroeg of laat aan het licht zal komen?

Het kan in de tragiek van een leven zover komen dat een mens zichzelf verliest en niet eens meer weet, dat hij zichzelf kwijt is. Dan nog kan ik hem vinden: in mijn geloof, in mijn hoop, in mijn liefde. Dit diepste vertrouwen vraagt Christus van Zijn volgelingen.

Toen Hij nog op aarde leefde, werd Hij vaak met het gewone wantrouwen en ongeloof beluisterd. Zo zijn de mensen, en zo waren ze ook toen al. Maar wanneer een enkeling Hem herkende en geloofde, kon Hij in het leven van die enkeling wonderen bewerkstelligen. Tot zo'n mens kon Hij zeggen: 'Naar uw geloof zal u geschieden.'

Nu Hij als de Wedergekomene alle dagen met ons meegaat, vraagt Hij ons: 'Herken Mij - ook al ben ik verborgen in de geringste van je zusters en broeders.' En als we Hem daar herkennen, kan Hij ook tot ons zeggen: 'Naar uw geloof zal u geschieden.'

31 januari 2021

Sta op! (Johannes 5:8)

Ziekte is een zaak van ons allemaal. Dat betekent niet alleen dat we allemaal wel eens ziek zullen worden, maar ook dat ieder mens levenslang een kwaal met zich meedraagt. Die heet in de taal van de mensenwijdingsdienst: de zondekrankheid.

Voor iedere vorm van genezing - ook voor de zondekrankheid - geldt de beslissende vraag: Heb je de wil om gezond te worden? Niet alleen klinkt deze vraag in alle toonaarden in de gezangen, die Christus tijdens zijn leven op aarde voltrok. Tot op de dag van vandaag is dit de belangrijkste vraag, die genezing al dan niet mogelijk maakt. Natuurlijk kan een arts een middel geven dat de symptomen bestrijdt. Maar daarmee is de oorzaak niet weggenomen - en vroeg of laat steekt de ziekte weer de kop op of manifesteert zich in een andere vorm. Vreemd genoeg bestaan er mensen, die zelfs niet meer de wil hebben om te genezen. Het enige wat ze nog wensen is een wondermiddel, dat het werk voor hen doet.

Zo iemand is de verlamde in Bethesda. Hij heeft de hoop op genezing bijna opgegeven - ook al wacht hij nog steeds op iemand, die hem op het ultieme moment naar het genezende water zal brengen. Hij geeft zelfs geen antwoord op de beslissende vraag: 'Hebt gij de wil om gezond te worden?' In plaats daarvan is zijn troosteloze boodschap: Niemand helpt mij. Niets helpt mij. Ik geef het op. Maar zo lang er nog een spoor van leven is, roept Christus in de diepte van zijn wanhoop: 'Sta op!'

En wij: als we vroeg of laat ervaren dat we ziek zijn, als we de zondekrankheid aan den lijve ervaren en de wanhoop nabij zijn: luister naar de stille, sterke stem die roept: 'Sta op!'

7 februari 2021

Lukas 18: 18 - 34

Een van de meest opvallende en meest verontrustende verschijnselen van onze tijd is de verdeeldheid, die op alle fronten van de samenleving ontstaat. Hij houdt niet op bij de landsgrenzen, wanneer volkeren zich weren tegen alles, wat het eigenbelang overschrijdt. We herkennen die verdeeldheid ook in groepen en enkelingen, die voor hun eigenbelang vechten en daarmee anderen buitensluiten - ieder voor zich.

Zolang we dat doen blijven we stilstaan voor het oog van de naald, waar we vroeg of laat onherroepelijk doorheen moeten. Terwijl er maar één weg is, die over de drempel leidt: dat is de smalle weg door het oog van de naald. Gaandeweg leg je daarbij alles af wat je hebt - om tenslotte alleen met wat je bent de wereld van de geest te betreden. Gaande-weg, dat betekent: stap voor stap moet deze hoge kunst van het leven beoefend worden door de hoogste kunst van het sterven. Dat is de enige manier om de ziekte van het ego, het egoïsme, te overwinnen en toch jezelf te blijven. Anders gezegd: wie zijn ego wil overwinnen, moet leren offeren.

Dat is de weg, die Christus aan de tempeloverste wijst: 'Verkoop alles wat gij hebt.' Dat betekent: Laat alle gehechtheid aan de wereld van de aardse goederen achter je. Want niets daarvan kun je meenemen naar de andere zijde van de drempel. Of het nu aards bezit of een rijk talent is: alles wat we krampachtig willen vasthouden, zullen we vroeg of laat onherroepelijk verliezen.

Dat is ook de weg, die Christus aan zijn volgelingen wijst: om afstand te doen van iedereen en alles wat hen bindt, om steeds minder te 'hebben' en steeds meer te 'zijn.'

Dat is tenslotte de weg, die Christus zelf als geen ander mens bewandelt: meer nog dan afstand te doen, besluit Hij om het lijden te omarmen: vrijgegeven, bespot, mishandeld, bespuwd, geselsd en gedood te worden. Het is zijn offerweg, die naar het leven uit de dood leidt.

14 februari 2021

Mattheüs 4 - De verzoeking in de woestijn

Op talloze manieren wordt in onze tijd macht uitgeoefend over mensen. Weliswaar is de strijd om macht zo oud als de mensheid, maar de strijd verhevigt zich. We kennen de wapens waarmee dat gebeurt: Geweld is macht. Geld is macht. Kennis is macht. Niet alleen fysieke wapens worden gebruikt om mensen te knechten, maar ook de meer subtiele wapens van techniek, geld en kennis worden op grote schaal ingezet. Het nieuwste, sterkste en meest sluipende machtsmiddel heet informatie. 'Wie de data heeft, heeft de toekomst', zo luidt de boodschap.

Hoe vaak veroordelen we niet de machthebbers van onze tijd, totdat we zelf in de ban van de macht komen en de verzoeking niet kunnen weerstaan om anderen te knechten of te kleineren. Zo maken we allemaal als zwakke mensen deel uit van de vicieuze cirkel van macht en onmacht.

Tot drie keer toe wordt Jezus tot het uiterste op de proef gesteld om macht uit te oefenen:

Macht over de materie - door van stenen brood te maken.

Macht over de natuurwetten - door de engelen te bevelen.

Macht over aardse rijkdom - door alles te bezitten.

Hij is ertoe in staat - maar tot drie keer toe kiest Hij de koninklijke weg van de onmacht. Zo zal Hij ook zijn dood tegemoet gaan: als de God van de machteloosheid. Dan, als Hij aan het kruis geslagen is, zal nog één keer de verzoeker voor hem staan in de gedaante van een mensenmenigte, die hem beproeft met de woorden: 'Als gij Gods Zoon zijt, kom dan af van het kruis.'

Doordat Hij, de almachtige Schepper, koos voor de onmacht, is Hij pas werkelijk onze Heer geworden.

En wij? Zijn wij bereid om hem te volgen op de koninklijke weg van de onmacht?

21 februari 2021

Mattheüs 17 - De verheerlijking op de berg

Elk tijdperk heeft zijn eigen voorstellingen van Christus. Elk van die voorstellingen heeft zijn eigen eenzijdigheid, maar wellicht vormen ze samen wel de hele werkelijkheid. Zo waren er

in de eerste eeuwen van het christendom alleen symbolen van uitbundig leven en vertrouwen: vis, anker, herder. Pas in de derde eeuw werd voor het eerst het aangezicht van Christus afgebeeld: het aangezicht van de Opgestane. Toen de mensheid worstelde met vragen over de dood verscheen Hij als de gekruisigde in talloze voorstellingen: als de 'man van smarten.' En toen er niets dan materialisme overbleef werd zijn beeld gereduceerd tot Jezus, de eenvoudige timmerman van Nazareth.

Niet lang gelden ontstond een nieuw beeld, iets wat nog niet eerder in de geschiedenis van

'Homeless Jesus' - Timothy Schmalz, 2013

het christendom verschenen was. In korte tijd werd deze afbeelding beroemd en ging over de hele wereld. Het is de sculptuur van een arme man, een zwerver, die in de open lucht onder een jas op een bank

ligt. Alleen zijn naakte, verwonde voeten verraden wie hij is. 'Homeless Jesus' is de titel van het kunstwerk. Dit beeld vertelt ons wat we hem hebben aangedaan: in onze maatschappij is er geen plaats meer voor hem. Hij is verbannen uit ons dagelijks leven. Wat kunnen wij nog doen om hem een plaats te geven waar Hij thuis is?

Slechts één keer in zijn leven op aarde toonde Christus zich in zijn ware gedaante, in de overweldigende verschijning van zijn verheerlijking op de berg. Toen dit beeld verdween, gaf de Vader ons een opdracht voor alle tijden met de woorden: 'Dit is mijn geliefde Zoon. Hoort hem.'

Christus is niet langer zichtbaar op aarde. Hij leidt een verborgen, een occult bestaan. Maar we kunnen hem horen door de woorden, die Hij gesproken heeft - woorden die in ons hart bewogen willen worden totdat ons hart erdoor bewogen wordt. Of door de stille stem in ons: de Christus-stem van het geweten. Dan beginnen we met hem te wandelen en Hij met ons. Luisterend naar zijn stem, zal Hij een plek op aarde vinden waar Hij kan wonen.

28 februari 2021

'De lichtbron van het lichaam is uw oog' (Lukas 11:34)

Een groot deel van ons leven – misschien wel het grootste deel – bestaat uit toeschouwen van gebeurtenissen, zonder dat we in staat zijn om ook maar iets te doen. Dat geldt voor het nieuws, dat ons dagelijks wordt voorgeschoteld, dat geldt ook voor talloze gebeurtenissen

die ons overkomen. Natuurrampen, ziekten, menselijke tragedies, oorlog en terreur drukken hun stempel op de wereld – en wij moeten machteloos toekijken. Die machteloosheid is ons collectieve lot. Het is tegelijkertijd een teken van deze tijd: we hebben een toeschouwer-bewustzijn ontwikkeld dat geneigd is om te blijven kijken, zelfs als de situatie van ons vraagt om te handelen. 'Ik stond er bij en ik keek er naar.' Meer niet – maar ook niet minder. Zelden realiseren we ons, dat we door onze blik iets kunnen toevoegen aan de werkelijkheid om ons heen. Hoe kijken we er naar?

De ene mens maakt met een vertroebelde blik het duister om zich heen nog troebeler dan het al is, terwijl de ander met een heldere blik het duister kan verlichten.

Dat ontslaat ons natuurlijk niet van de plicht om te handelen waar we maar kunnen. Maar als we niets anders kunnen dan toekijken, moet onze blik helder zijn.

'De lichtbron van het lichaam is uw oog.'

Onze ogen kunnen veel meer dan alleen maar toeschouwen: ze kunnen waarnemen. (Wat een woord: wáár-nemen!). En als ons innerlijk licht helder genoeg is, kan het zelfs meer dan onvertroebeld waarnemen. Ik kan aan de werkelijkheid iets toevoegen:

- Een blik van herkenning
- Een verhelderend inzicht
- Een stroom van liefde.

7 maart 2021

Lijdenstijd

Wanneer je zorgvuldig luistert naar de woorden van de mensenwijdingsdienst zul je op den duur merken dat er enkele keren iets ontbreekt. Hoewel de tekst in zichzelf volmaakt is, lijkt het alsof sommige zinnen niet compleet zijn. Het werkwoord ontbreekt:

'Christus in ons.'

'Christus in ons handen heffen.'

'Het licht van Christus in het licht van onze dag.'

Deze zinnen bewegen zich in een gebied tussen mogelijkheid, wens en volle werkelijkheid. Is Christus helemaal in ons? Of is dat een wens? Een bede? Een belofte?

Het enige wat we zeker weten is: gewoonlijk is Hij niet in ons, wanneer we met onze alledaagse beslommeringen bezig zijn.

'Christus in ons handen heffen...' Dat gebeurt niet vanzelf, wanneer we alleen maar onze handen opheffen.

'Het licht van Christus in het licht van onze dag.' Het is nog niet verschenen – maar wij, Hij en ik samen, moeten deze mogelijkheid tot werkelijkheid maken.

In deze tijd van het jaar betreden wij een wereld van duisternis, die ons van alle kanten laat zien: Christus is niet in ons – in tegendeel. Vooralsnog verkeren wij in een staat van afzondering en ontbering, ver van het licht van Christus. De lijdenstijd is een tijd van desillusie, van pijnlijke diagnose van het menselijk tekort, waarin we moeten constateren hoe arm wij zijn, sinds we de geest hebben verloren.

Vraag de Heiland om te helen.
Bidt voor het licht van Christus in het licht van onze dag.
Hef je handen als een bedelaar om geest – en Hij zal zijn handen naar je uitstrekken.

Vraag, bidt, zoek – en het zal je gegeven worden.

14 maart 2021

‘Ook ik veroordeel u niet...’ (Johannes 8)

Waar we ook gaan of staan, alles en iedereen vraagt van ons een oordeel: goed of slecht, vóór of tegen, ja of nee... We vragen het zelfs aan kinderen: Wat vind jij? Van jongs af aan moeten we overal iets van vinden.

Een bekende voordrachtskunstenaar vatte het probleem dat daarbij optreedt eens samen in één zin: ‘Als de mensen niet zoveel zouden vinden, zouden ze veel meer vinden!’

Inderdaad: onze oordelen hinderen ons om onbevangen waar te nemen - laat staan om de waarheid te vinden. Hoe harder we in ons oordeel worden, des te meer verliezen we de werkelijkheid uit het oog. Harde oordelen worden op den duur tot voor-oordelen.

Vooroordelen worden tot onverzettelijke standpunten. Wie eenmaal zo’n standpunt inneemt kan tenslotte geen stap meer zetten; hij houdt zichzelf gevangen in een wereld van zijn eigen wetten. In een wereld waarin de tegenstellingen steeds groter worden neigen we terug te vallen op het oudtestamentische oordeel: Oog om oog, tand om tand.

Pas wanneer we onze oppervlakkige sympathieën en antipathieën bestrijden, beginnen we de ander te zien - niet zoals we vinden hoe hij eigenlijk moet zijn, maar zoals hij is. Pas dan weet de ander zich erkend en herkend: hij mag er zijn.

Het verhaal van de vrouw die echtbreuk gepleegd heeft (Johannes 8) spreekt boekdelen over onze diepgewortelde neiging om te oordelen en veroordelen. Weliswaar verhindert een dun laagje beschaving ons om zo iemand letterlijk te stenigen, maar met ons oordeel over de schuld van anderen stenigen we niet minder werkelijk.

En Christus? Hij was de enige die het anders deed. Hij ging naar de plaatsen op aarde waar niet alleen de schaduw van de schuld heerste, maar ook de duisternis van de veroordeling. Zondaars worden nu eenmaal gestenigd, letterlijk of figuurlijk.

Hij alleen kon zeggen: ‘Wie van u zonder zonde is, werpt als eerste een steen op haar.’

Hij alleen, de enige die zonder zonde is, heeft het oud-testamentische recht om haar te stenigen - en Hij doet het niet.

In plaats daarvan neemt Hij wat ondraaglijk is aan onze schuld in zijn hand en schrijft het met de vinger in de aarde. Dat is een andere uitdrukking voor de klassieke bewoording: ‘Zie het lam, dat de zonden der wereld draagt.’

En wanneer we zijn licht, het licht der wereld willen vinden, is er geen andere weg dan hem door de duisternis van schuld te volgen. Zonder deze duisternis zijn we niet in staat om zijn licht te herkennen. En zonder zijn licht zijn we niet in staat om onze duisternis te overwinnen.

21 maart 2021

Palmzondag

Achter ieder mens staat een ongeziene, onbekende wereld. Wat we zien en horen is slechts de persoon.

(In het oude Griekenland was de 'persona' het masker waar doorheen de stem van de acteur sprak. Het woord 'persona' betekent letterlijk: door-klinken.) We worden omringd door maskers, die gewoonlijk in raadsels spreken – net zoals wij dat doen. Vaak spreekt door zo'n masker iets of iemand anders dan wijzelf. Wie spreekt door ons heen wanneer we onszelf willen verrijken ten koste van anderen, of wanneer wij macht willen uitoefenen over andere mensen? En wie spreekt door ons heen wanneer we ons inzetten om andere mensen of een hoog ideaal te dienen?

Of we het willen of niet: met ieder woord, iedere daad en iedere gedachte scheppen of vernietigen we – zichtbaar of onzichtbaar. Kijk niet naar de buitenkant, maar luister door de woorden heen naar de 'morele muziek', probeer de verborgen taal van de intentie te beluisteren – en je zult leren herkennen wie door de 'per-sona' heen spreekt.

Zonder te beseffen wat ze riepen, zeiden de mensen op Palmzondag de waarheid met de woorden: 'Gezegend Hij, die komt in de naam van de Heer!' (Mattheüs 21:9) Hij kwam in de naam van de Heer.

En wij?

Zo lang we alleen maar in onze eigen naam, in ons eigen belang komen, verstoren we iets in de wereld om ons heen. Dit gebeurt tegenwoordig op grote schaal met de aarde. Wij worden geconfronteerd met de destructieve gevolgen van ons egoïsme en onze hebzucht. Waar we ook gaan of staan, kunnen we zegenen en gezegend worden. Je hoeft het niet van de daken te roepen, zoals de menigte op Palmzondag deed. Je kunt eenvoudig komen, denken, wandelen in de naam van de Heer, zonder zelfs Zijn naam te noemen. En Hij zal het zegenen – met een zegen die geen van ons uit zichzelf kan geven.

28 maart 2021

Zijn tegenwoordigheid

Op de eerste Paasmorgen, na drie dagen, kwam de waarheid aan het licht. Niet langer was Christus verborgen in het hart van de aarde, maar Hij verscheen als de Opgestane in het licht van de dag. De eerstelingen die hem met eigen ogen zagen, herkenden op het eerste gezicht hun Heer en hun God, die als enige van zichzelf kon zeggen: 'Ik BEN de waarheid.' Ook de twijfelaars, zelfs de ongelovige Thomas, moesten er aan geloven. Zo ging het veertig dagen lang: de waarheid was aan het licht gekomen.

Wat is er daarna gebeurd? Hoe kunnen wij, ongelovige Thomassen en weifelachtige Pilatussen, de waarheid op het spoor komen? In feite is de eeuwenoude vraag van Pilatus

een vraag van ons allemaal geworden: 'Wat is waarheid?' En het ongeloof van Thomas spiegelt zich in ons bekende gezegde: 'Eerst zien, dan geloven.' We leven tegenwoordig in een wereld waarin aan alles getwijfeld wordt, waarin niets is wat het lijkt en waarin ons vertrouwen in mensen, in het leven en in de waarheid ernstig op proef wordt gesteld. Wanneer dat dreigt te gebeuren moet je teruggrijpen op de onomstotelijke waarheid. Iemand die jarenlang in een concentratiekamp in Indonesië had doorgebracht vertelde eens hoe zij die hel had overleefd. Dag in dag uit, jaar in jaar uit had zij naar de zonsopgang gekeken. Dat was de enige zekerheid die in haar wankele bestaan een houvast gaf. Want wat er ook gebeurt, wat je ook overkomt: iedere morgen verschijnt de zon en wandelt haar onwankelbare weg langs de hemel.

De dienst aan het altaar is voor mensen en engelen wat de zonsopgang is voor de aarde. Christus zelf wandelt over de aarde, van altaar tot altaar - en vervult het sacrament met het licht van zijn Opstanding. In het volbrengen van de altaardienst, in ieder waarachtig sacrament dat op aarde voltrokken wordt, winnen wij gaandeweg het onwankelbare vertrouwen:

Wat er ook in de wereld om ons heen gebeurt, de Christus-zon gaat iedere ochtend op en vervult de aarde met Zijn tegenwoordigheid.

4 april 2021

'Bij deze woorden toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde' (Johannes 20)

Bij het horen van het woord 'vrede' heeft ieder mens wel een associatie. Meer dan alleen een abstract begrip, roept het woord beelden in ons op. Je kunt het vóór je zien: een vredig landschap in het licht van de ondergaande zon, een stil meer onder de blauwe hemel, een klein kind dat in een diepe slaap verzonken is... Allemaal beelden van een harmonie waar we naar hunkeren - juist omdat de wereld waarin we leven een wirwar is van onrust, chaos en conflicten. En wanneer woorden en beelden tekort schieten zijn er altijd nog klanken, die de vrede volmaakt kunnen vertolken: een verheven symfonie, een lieflijke pastorale of alleen maar een simpel slaapliedje.

Als er iemand is die weet wat vrede is, dan is het wel Christus. Niet alleen is Hij een mens in volmaakte harmonie, maar Hij is ook in vrede met de wereld. Hoe is dat in godsnaam mogelijk? Niet alleen met de wereld voor zover die nog in een staat van harmonie is, maar ook en vooral met de disharmonie van de wereld. Je kunt het letterlijk aan hem zien: wanneer Hij na zijn opstanding aan zijn leerlingen vrede schenkt, toont Hij hun zijn handen en zijn zijde. Wie zijn vrede ontvangt moet zijn wonden zien - moet zien, wat mensen hem hebben aangedaan. Alsof Hij met deze wonden wil zeggen:

Mijn vrede is niet van deze wereld.

Mijn vrede is geboren uit de pijn.

Wie met mij de pijn doorstaat,

Wie met mij de strijd heeft gestreden

Die schenk ik mijn vrede.

11 april 2021